

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická**

Bakalářská práce

**Policejní násilí v ČR po roce 1993
Michal Bažík**

Plzeň 2011

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra politologie a mezinárodních vztahů
Studijní program Politologie
Studijní obor Politologie

Bakalářská práce
Policejní násilí v ČR po roce 1993
Michal Bažík

Vedoucí práce:

Mgr. Lubomír Lupták
Katedra politologie a mezinárodních vztahů
Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2011

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, prosinec 2011 .....

Poděkování:

Chtěl bych tímto poděkovat panu Mgr. Lubomíru Luptákovi za jeho odborné vedení při psaní této bakalářské práce.

Obsah

Úvod	1
A) Teoretická část	4
1. Násilí.....	4
1.1. Procesy kolektivního násilí.....	6
1.2. Ideje, chování a sociální interakce u kolektivního a individuálního násilí.....	7
2. Legalita donucovacích prostředků a souvislosti jejich použití	8
2.1. Neetické chování v řadách policie	9
2.2. Komunikace mezi občany a policií.....	10
2.3. Komunikace policistů s účastníky hromadných uskupení.....	12
2.4. Policejní etika	14
3. Bezpečnost a občan, kontrola bezpečnostních složek a policie.....	15
3.1. Inspekce Policie České republiky	16
3.2. Problémy vyšetřování policejního násilí v ČR	17
4. Násilí v pojetí státu a politiky	19
4.1. Aktéři politického soupeření.....	20
4.1.1. Političtí podnikatelé a specialisté na násilí	21
4.2. Režimy a násilí.....	22
B) Praktická část.....	24
5. Policejní násilí v ČR	24
5.1. Několik případů kolektivního policejního násilí v ČR	28
5.2. Intenzita a prvky kolektivního policejního násilí v závislosti na schopnosti vládnout a míry demokracie v ČR	34
5.3. CzechTek 2005	38
5.3.1. Politická situace před zásahem	38
5.3.2. Freeteknivaly a předchozí ročníky.....	39
5.3.3. Průběh	39
5.3.4. Komunikace	41
5.3.5. Použití donucovacích prostředků a neetické chování	41
5.3.6. Možné základní příčiny násilí mezi policií a účastníky.....	43
5.3.7. Politická vůle	43
5.3.8. Politické důsledky	46
5.3.9. Zhodnocení	47
Závěr	48
Seznam literatury.....	51
Resumé.....	55
Přílohy.....	56

Úvod

Ve své práci se budu zabývat policejním násilím v ČR po roce 1993. Policie jej v Československu před rokem 1989 používala jako nástroj k prosazování politických záměrů jedné určité skupiny obyvatel. V každém systému však může dojít ke sporným zásahům policistů, a to i v současném demokratickém státě. Jde o náhodné excesy a individuální selhání jednotlivců, špatný personální výběr jedinců k policii, chyby v nastavení, kontrole a vývoji demokratických orgánů systému, nebo může jít i o politické záměry? Všechny tyto aspekty mohou mít vliv na výskyt policejního násilí, jímž se budu zabývat. Impulzem pro výběr tohoto tématu bylo zhlédnutí záběrů policejního zásahu na CzechTeku z roku 2005, kdy jsem si položil otázku, jaké příčiny předcházely takovému násilí a zda se mu nějakým způsobem nedalo předejít.

Moje práce tedy klasifikuje prvky sporných policejních zásahů, s jejichž pomocí se pokusím poukázat na aspekty a úroveň policejního kolektivního násilí v ČR. Ta, podle typologie Charlese Tillyho z publikace *Politika kolektivního násilí*, závisí na míře demokracie a schopnosti vládnout.

Práce by měla směřovat od nastínění základních prvků policejního zásahu k jejich využití při analýze výběru důležitých kolektivních policejních zákroků v České republice. Jednotlivé prvky policejních zásahů (jako např. klasifikace komunikace, míra použití donucovacích prostředků, klasifikace samotného zákroku, schopnost kontrolních mechanismů o prošetření policejního násilí, následná reakce vládních i nevládních aktérů politického soupeření atd.) budou dále využity při zařazení České republiky do Tillyho typologie. Hlavní analýze a aplikaci prvků z teoretické části se budu věnovat při rozboru zásahu na CzechTeku, u něhož se pokusím, na základě prvků z teoretické části, odhalit možné politické ovlivnění.

Vzhledem k přesahu tématu mé bakalářské práce z politologie do jiných vědních disciplín, jako jsou sociologie, psychologie, právo a etika, se nelze vyhnout širší vědní různorodosti na úkor podrobnější analýzy samotného policejního zásahu. Aplikací více různorodých teoretických prvků na praktickou část se mi lépe podaří pojmut realitu policejního zásahu z více hledisek.

V úvodu teoretické části vysvětlím samotný pojem násilí, který není tak jednoznačný a jeho význam se měnil v závislosti na čase. Má práce však vychází z Tillyho teorie kolektivního násilí. Pro určení možných motivů aktérů policejních

zásahů se zaměřím také na tři skupiny teoretiků s rozdílným chápáním základních příčin násilí.

Další kapitola nastíní legalitu policejního zákroku v rámci použití donucovacích prostředků. Před samotným použitím donucovacích prostředků musí být v demokratickém státě využito veškerých nenásilných možností pro vyřešení problému, a tyto možnosti jsou většinou závislé na aspektech komunikace mezi občany a policií. Aspektům komunikace mezi občany a policií se budu věnovat ve stejnojmenné části této kapitoly. Představím také specifika interakce mezi policií a občany v hromadných uskupeních. V poslední části kapitoly zmíním důležitost policejní etiky, která byla v minulosti často zanedbávanou stránkou policejní práce.

Následující kapitolou chci poukázat na systémové nastavení bezpečnosti občanů a na kontrolu bezpečnostních složek, které ji mají zajišťovat. Kontrolu a vyšetřování Policie České republiky zajišťuje Inspekce policie ČR, s jejíž strukturou a vývojem Vás v této kapitole seznámím. Dále se pokusím nastínit její personální obsazení a provázanost mezi Policií ČR, Ministerstvem vnitra a Poslaneckou sněmovnou. Na konci kapitoly nastíním problémy systému s vyšetřováním obviněných policistů v praxi České republiky.

V poslední kapitole teoretické části se zaměřuji na hledisko legitimacy policejního násilí. Pojmu násilí ve formě státního donucení a soupeřivé politiky, která bude z pohledu Tillyho. Upřesním také, jak v tomto násilí figurují političtí aktéři jako političtí podnikatelé nebo specialisté na násilí a jakým způsobem a pomocí jakých nástrojů realizují své potřeby a cíle. Podle této kapitoly se budu orientovat v zařazování ČR do Tillyho typologie.

Praktická část mé práce je věnována výzkumu a aplikaci prvků z teoretické části. Nejprve však budu muset obecně nastínit vývoj a podobu určitých specifík české policie, která mohou mít pozitivní nebo negativní vliv na policejní násilí a poslouží také v určení míry demokracie a schopnosti vládnout v ČR.

Prvky z teoretické části (jako např. komunikace mezi účastníky, stupeň intenzity zákroku a možné příčiny jeho vzniku) mi pomohou analyzovat jednotlivé policejní zákroky, následně klasifikovat přiměřenost analyzovaných zásahů, a poukázat na další prvky související se zásahem, které mohou být dále využity. Na četnosti, intenzitě a klasifikaci doprovázejících prvků a jevů policejního násilí určím míru demokracie a schopnosti vládnout v České republice. Každá změna vlády může mít dopad na míru demokracie a schopnosti vládnout. Proto si období od roku 1993 do současnosti

rozdělím na etapy a u každé zmíním důležitost změny na míru demokracie a schopnosti vládnout v závislosti na analyzovaných policejních zásazích. V intencích těchto důvodů, zanesu etapy do grafu č. 1. Podle počtu sporných zásahů se pokusím určit úroveň policejního kolektivního násilí podle Tillyho typologie. Na základě výše uvedených prvků se pokusím zařadit Českou republiku do Tillyho typologie.

V praktické i v teoretické části práce budu vycházet hlavně z analytického aparátu Charlese Tillyho. Poslední část mé práce věnuji policejnímu zákroku na CzechTeku v roce 2005. V tomto případě budu jednotlivé prvky zákroku zařazovat do typologií, posuzovat jejich legálnost, přiměřenost, příčiny a důsledky. Pokusím se také zjistit, jestli tento policejní zásah nemohl být ovlivněn politickými představiteli. Postupy a použité metody obsírněji vysvětlím v kapitole Praktická část.

Tématem policejního násilí v ČR se nezabývá žádná publikace. Podklady pro teoretickou část jsem proto čerpal z publikací o násilí a policii. Násilí se věnuje mnoho autorů, ale stěžejním dílem pro mou práci bylo dílo *Politika kolektivního násilí* od Charlese Tillyho. Informace o násilí jsem dále hledal v díle *Psychologie násilí* autora J. Spurného a knize Hannah Arendtové *O násilí*. Informace o komunikaci v praxi policie jsem vyhledal v publikaci *Komunikačně náročné situace v policejní praxi* I. Matouškové a J. Spurného. K tématu policejní etiky jsem našel cenný zdroj informací v díle *Policejní etika* od P. Nesvadby. Pro určení typologie neetického chování policie jsem využil publikaci *Policejní etika* Z. Herzogové. V neposlední řadě mi bylo důležitým zdrojem dílo L. Salveta *Kriminalita policistů České republiky*.

A) Teoretická část

1. Násilí

Násilí mezi lidmi je v jejich vztazích velmi častým jevem. Důvody proč tomu tak je, zkoumají vědy jako filozofie, sociologie, psychologie, antropologie a také politologie.

Obecnější přístupy k pojetí násilí představují sociologický či kriminologický pohled na násilí, které berou násilí jako sociální fenomén, jehož cílem je zachytit a vysvětlit jeho stav, strukturu, dynamiku a příčiny násilí hledají v sociálních procesech (Spurný, 1996: 7).

Zato „*psychologický přístup chápe násilí jako patologický způsob interakce konkrétního jedince nebo skupiny s okolím*“ (Spurný, 1996: 7). Mezi tyto interakce patří aktivity, které jsou vnímány jako agresivní a manipulativní a pomocí kterých si jedinec nebo skupina vytváří a reguluje vztahy vůči sociálnímu okolí (Spurný, 1996: 7).

Každý člověk se za život setká s nějakým projevem násilí. Ať už ho pozná bezprostředně na sobě, nebo je jeho svědkem nebo jen zprostředkovaně. Jde o to, jak to násilí vypadá, kdo se ho účastní, kdo je tím postiženým, jak dlouho trvá a také jestli je chtěné a tudíž očekávané nebo nechtěné. Každý z těchto prvků násilí má vliv na míru a podobu násilí a určuje vznik, průběh i konec násilí. Rozdílnost míry těchto faktorů bude hrát velkou roli v mé praktické části práce.

Podle způsobu provedení se násilí dělí na agresi, která může být verbální nebo fyzická, vůči osobám nebo věcem a manipulaci, avšak ta má podobu neagresivního ovlivňování. V praxi se vyskytuje kombinace obou typů (Spurný, 1996: 7). V případě mé práce se však více zaměřím na násilí v podobě fyzické agrese, protože podobu manipulace považuji za součást neagresivního vyjednávání, kterým se dá předejít agresivní podobě násilí.

Projevy agresivní formy násilí zanechávají na jejich obětech stopy jak fyzické, v podobě různého druhu zranění, tak i psychické, jež bývají mnohdy vážnější, a člověku mohou negativně ovlivnit celý život. Méně vážnou újmou, jíž může agresivní forma násilí způsobit, je újma materiální, ale člověk vinou násilí může přijít o všechny své hmotné statky a věci, na kterých mu záleží.

Pokud bych měl definovat termín násilí, pak to bude obtížné, jelikož definicí násilí je velmi mnoho a některé se velmi liší. Každý autor má na násilí jiný názor. Důvody

mohou být ve společenském okolí autora, jeho zkušeností s násilím, historickou dobou vzniku definice a jak jsem už zmínil, z úhlu pohledu oboru, jimž se na něj pohlíží.

Podle Keana je názorná definice násilí komplikována skutečností, „*že od poloviny osmnáctého století tento pojem prošel opakovanou demokratizací, pod čímž rozumím tři věci. Rozsah používání pojmu násilí se rozšířil; jeho význam se stal těžce závislý na kontextu a proto mění se v prostoru a čase;...*“ (Kean, 2004: 30).

Podle názoru Hannah Arendtové byl v její době stav politické vědy smutný v tom, že terminologie nerozlišovala klíčová slova jako moc, individuální síla, síla, autorita a hlavně násilí, přestože všechna odkazují na zcela různé jevy. Násilí se podle ní od ostatních odlišuje svou instrumentální povahou (Arendtová, 1995: 33-34). „*Fenomenologicky je blízké individuální síle, protože prostředky násilí, stejně jako všechny ostatní nástroje, jsou určeny a používány k účelu znásobení přirozené individuální síly, až ji konečně v poslední fázi svého vývoje mohou nahradit.*“ (Arendtová, 1995: 35).

V případě uchopení násilí z politologického hlediska, může násilí sloužit jako nástroj donucení a to vysvětluje následující definice: „*Původně byl pojem násilí v podstatě vázán na násilí brachiální, brutální, to znamená vraždu nebo loupež. V novějším modernějším pojetí se chápe obecněji, zejména v politologických teoriích se o násilí mluví jako o prostředku nebo způsobu, jak donutit jiného člověka nebo jinou sociální skupinu, aby činili něco, co činit sami nechtějí, anebo jim znemožnit vykonávat něco, co vykonávat chtějí*“ (Alan – Petrušek, 1994: 85).

Významový posun od násilí brachiálního k násilí spojeného s psychickým nátlakem vyjadřují další definice. Například podle slovníku českého práva z roku 2002 je násilí chápáno jako „... *použití fyzické síly proti tělu člověka s cílem působit na jeho vůli a zamezit nebo odstranit předpokládaný nebo kladený odpor...*“ (Madar, 2002: 785).

Násilí je však jen nástrojem a jeho využití je závislé na rozhodnutí člověka.

1.1. Procesy kolektivního násilí

Ze širšího pojmu násilí se budu přednostně zabývat kolektivním násilím, konkrétně policejním. Kolektivní násilí si představuji jako jednu nebo dvě organizované skupiny, které se podílí na nějakém destruktivním aktu. Bude mít i stejné prvky, jak jsem nastínil u kapitoly 1. Násilí, ale abych správně vysvětlil kolektivní násilí, musím ho vymezit vůči individuálnímu.

V Tillyho definici kolektivního násilí se musí na interakcích podílet nejméně dvě osoby, které způsobují poškození. Projevům kolektivního násilí je společná epizodická sociální interakce a jsou částečně výsledkem koordinace osob působících poškození. Pro kolektivní násilí jsou proto důležité vazby mezi účastníky, jejich struktura a procesy, které mezi nimi probíhají (Tilly, 2006a: 13-14).

Do této Tillyho definice kolektivního násilí nepatří čistě jednání jedince, způsobení nemateriální újmy a procesy, které se projeví až po delší době a jsou nepřímé. Má však zahrnovat širokou škálu sociálních interakcí. Tyto jevy popisuje Tilly jako hodně nesourodé. Kolektivní násilí popisuje jako komplikované a nepředvídatelné, přesto má mít různě se kombinující podobné příčiny (Tilly, 2006a: 13-14).

Tilly rozděluje kolektivní násilí na šest druhů, které mi pomohou podrobněji specifikovat situaci policejního zásahu. Přiměřenost postupu policejních složek mohou určit, když porovnáám situace interakce skupin v míře koordinace nebo specializace na používání donucovacích prostředků. Prvním je násilný rituál, kdy chce definovaná, koordinovaná a na násilí specializující se skupina dosáhnout výhry v určité neoficiální soutěži a interakce je poškozením (např. lynčování, války gangů, střety sportovních fanoušků). Druhý typ je koordinovaná destrukce, kde skupiny specializující se na používání donucovacích prostředků postupují podle programu na odstranění osob nebo statků (např. válka, terorismus, genocida). Třetí je oportunistus, kdy skupiny dosahují zakázaných cílů pomocí násilí. Za čtvrté to jsou rvačky po původně nenásilném shromáždění (např. barové rvačky, pouliční výtržnosti, rvačky sportovních fanoušků). Pátý je rozptýlený útok z původně nenásilné interakce a je v malém měřítku. Nakonec přerušené vyjednávání, kdy určité kolektivní vyjednávání vyvolá odpor nebo soupeření, na které mohou strany reagovat násilím. Může se jednat o demonstrace, vládní represe nebo vojenské převraty (Tilly 2006a: 24-25).

1.2. Ideje, chování a sociální interakce u kolektivního a individuálního násilí

Násilím se podle Tillyho zabývají tři skupiny, z nichž první skupinu zajímá role idejí, druhou chování a třetí vztahy. Každá z těchto skupin má vlastní chápání základních příčin násilí (Tilly, 2006a: 14).

První skupina zdůrazňuje roli idejí a základ lidského jednání je podle ní ve vědomí. Lidé si berou své přesvědčení, představy, pravidla, cíle a hodnoty ze svého prostředí. Podle těchto idejí si sami a také mezi sebou navzájem utvářejí své pohnutky a dávají najevo své sociálně získané zkušenosti. Sklon člověka či lidí přidat se ke kolektivnímu násilí mají významně ovlivňovat představy o hodnotě jiných lidí a důležitosti agresivního jednání. Podle nich lze tedy potlačením a eliminací destruktivních myšlenek zastavit násilí (Tilly, 2006a: 14-15). To bych blíž zkoumal v praktické části u případu CzechTeku, kdy policisté mohli mít díky svým sociálním předpojatostem a nedostatečným informacím o určité skupině obyvatel sklon zasáhnout tvrději.

Druhá skupina zdůrazňující roli chování vychází z autonomnosti motivů, pohnutek a příležitostí. Vidí důvody násilného jednání, individuálního i kolektivního v evoluci člověka. V základě kolektivního násilí nachází naprosto obecné potřeby a pohnutky jako např. potřebu převahy, vykořisťování, úcty, vážnosti, ochrany a bezpečí. Jedna z odnoží této skupiny zaujímá ekonomické stanovisko a v násilí vidí prostředek získávání statků a služeb (Tilly, 2006a: 15).

Třetí skupina preferuje důraz na roli vztahů a je pro ně mnohem důležitější mezilidské jednání. Osobnost a způsoby jednání si podle ní člověk rozvíjí v interakci s jinými lidmi a tento styk má určitou míru vyjednávání a rétoriky. Ideje jsou tak jen způsoby, prostředky a produkty sociální výměny a motivy, pohnutky a příležitosti jsou jen výsledkem neustále vyjednávané sociální interakce. Kolektivní násilí je pro ně tudíž jakýsi druh konverzace a to může jít i o násilnou konverzaci. Podle tohoto pohledu je pro omezení násilí potřeba měnit vztahy mezi lidmi a skupinami (Tilly, 2006a: 15). Tuto tezi budu dále rozvíjet v kapitolách o komunikaci mezi občany a policií.

2. Legalita donucovacích prostředků a souvislosti jejich použití

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky stanovuje nejen výčet donucovacích prostředků, které může policista používat, ale i podmínky jejich použití. Policista je primárně oprávněn použít donucovací prostředky k vlastní ochraně bezpečnosti, bezpečnosti jiné osoby nebo k ochraně veřejného pořádku, která zahrnuje ochranu majetku, zabránění výtržnosti a další (Nesvadba, 2009: 256).

Před použitím donucovacích prostředků musí policista vyzvat osobu, proti které zasahuje, aby ukončila protiprávní jednání, s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků (Candigliota – Foukalová - Kopal, 2010: 192).

Újma této osoby musí být přiměřená podobě a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání. Proto je důležitá zásada použití minimální nutné síly (Filák, 2009: 130-131).

Policie je vycvičena na používání určitých donucovacích prostředků ve specifických situacích. Základními jsou hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobraný a jsou účinným prostředkem k zastavení bezprostředního útoku, kdy není čas na využití jiných prostředků. Dále je často využíván obušek, u kterého je použití vázáno na údery směřující na méně zranitelné části lidského těla. V obou případech je však policista smí použít, jen pokud je napaden nebo je-li v nebezpečí jiný občan. Mezi donucovací prostředky patří i spoutání pomocí pout, které se používá v případě nebezpečí útoku předváděné osoby (Macek, 2001: 144-147).

V případě policejního zákroku proti davu osob se využívají prostředky, které policista může použít, jen pokud ostatní donucovací prostředky nestačí k dosažení cíle zákroku. Patří k nim slzotvorný donucovací prostředek, který se aplikuje hlavně na volném prostranství. Dále vytlačování davu štítem nebo koněm, které slouží k rozptýlení, snížení agresivity a hlavně zastavení postupu davu (Dvořáček, 2007: 42-44). Také se využívá vodní stříkač, který se má však správně používat jen v krajní situaci a proti nebezpečnému davu, který závažně porušuje shromažďovací právo a veřejný pořádek. Může to být ve formě převrácení automobilů, vybíjení výloh obchodů atd. Ve stejném případě se smí používat i zásahová výbuška (Filák, 2009: 128-129).

Speciálním pravidlům podléhá i hrozba a použití palné zbraně, úder střelnou zbraní, použití služebního psa, vytlačování vozidlem nebo zabránění odjezdu vozidla (Filák, 2009: 128). Hrozba střelnou zbraní má přijít až po výzvě zanechání protiprávního jednání proti policistovi, které ohrožuje život policisty nebo jiné osoby.

Po hrozbě může přijít další výstražný prostředek a to varovný výstřel, který se však používá v krajním případě (Macek, 2001: 147).

Policie disponuje omezením vstupu na určitá místa, a to jen v případě nevyhnutelnosti pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochrany zdraví a svobod jiných lidí. Zásah je však třeba spojit s konkrétním policejním úkolem (Mates - Škoda - Vavera, 2011: 126). Zablokování příjezdové cesty bych také považoval za donucovací prostředek i přes jeho absenci mezi donucovacími prostředky. Zablokování má také donucovací účinek vůči určité skupině obyvatel, omezuje jejich vstup na určitá místa a může se použít při policejním zásahu jako zabránění v konání trestné činnosti.

Policista se musí při zásahu především rozhodnout, zda vyčerpal všechny ostatní metody, které se dají použít pro zvládnutí konfliktní situace před nasazením silnějších donucovacích prostředků. Použití donucovacích prostředků nesmí být diskriminační a to nejen rasovou diskriminací, ale může jít i o sociální. Nesmí také docházet k trestání za protiprávní jednání pomocí donucovacích prostředků (Nesvadba, 2009: 257).

Pokud už dojde k zásahu s použitím donucovacích prostředků, tak to musí mít podle mě vážný morální a bezpečnostní důvod a ten musí vyvážit použití násilí proti lidské bytosti, které představuje morální a fyzické zlo. Zásah by tudíž neměl vyvolat u obětí žádné dlouhodobé fyzické a psychické následky a neměl by zasáhnout nevinné účastníky. Zvláště u kolektivního násilí je však těžké odhadnout důsledky některých využití donucovacích prostředků.

2.1. Neetické chování v řadách policie

Neetické chování policistů chápu jako zásah do lidských a politických práv občanů ze strany těch, kteří by je měli chránit. Pokud dojde při zásahu k použití donucovacích prostředků, je situace složitá v rozpoznání neetického chování, protože policisté, jak už jsem nastínil v předešlé části, smí ze zákona použít tyto prostředky za určité situace. Subjektivnost výkladu policejního zákona a nepřehlednost situace zvláště u kolektivního násilí ztěžuje určení přiměřenosti chování policie. Proto dělím neetické chování v řadách policie podle typologie Herzogové, na nevhodné užití síly policií, nepřiměřené užití síly policií a policejní brutalitu (Herzogová, 2003: 254). Tuto typologii poté aplikuji na analýzu konkrétních situací při policejních zásazích.

U nevhodného užití síly policií je síla použita s malou intenzitou, ale její užití nebylo nutné. Konflikt se mohl vyřešit bez použití síly. Hlavní příčinou je často zbrklé

rozhodnutí, nedostatečný policejní výcvik, chybějící zkušenosti nebo nízká míra profesionality. Chybí ale vědomý záměr zneužít pravomoc veřejného činitele a zákrok se obejde bez vážnějšího poranění občana (Herzogová, 2003: 254).

U nepřiměřeného užití síly policií je síla použita v zákonem oprávněné situaci, ale intenzita síly a délka jejího trvání není ze strany policie nutná. Pořád chybí vědomý záměr zneužít pravomoc veřejného činitele. Hrozí tu však nebezpečí vážnějšího poranění občana (Herzogová, 2003: 254-255).

Policejní brutalita je v situaci, kdy policista záměrně používá nepřiměřené síly v rozporu se zákonem. Jsou to však selhání jednotlivých policistů, které často nejde generalizovat na celý policejní zásah (Herzogová, 2003: 255).

2.2. Komunikace mezi občany a policií

Komunikace občana s policistou je podle mě velmi odlišná od běžné komunikace. Komunikace má formální ráz i přes možnou snahu z jedné či druhé strany. Důvodem je zákonná nadřízenost a autorita policisty. Policista je ozbrojen a občan musí cítit určitý mocenský rozdíl, který může být psychicky náročný. Interakce policisty s občanem má také určitý specifický důvod, ať už jde o požadavek ze strany policisty nebo občana (Matoušková - Spurný, 2005: 49 - 50).

Podle Matouškové a Spurného je cílem komunikace policisty s občanem přijetí obzvláště relevantních informací nebo jejich poskytnutí za účelem informování, poučení a hlavně dosažení změny v postojích jednání občana (Matoušková - Spurný, 2005: 49). Vedení komunikace je tedy na schopnostech a zkušenostech policisty pracovat s těmito informacemi a nějak je využít. Pokud však jedna z komunikujících stran disponuje špatnými nebo nedostatečnými informacemi, může to podle mě vést k vyhocení situace. Matoušková a Spurný to připisují nerovnováze mezi potřebou informací na jedné straně a pocitem informační moci na straně druhé. Informace podle nich mohou také ovlivňovat prožívání a chování druhého účastníka interakce. Stávají se tak zdrojem zvýšené psychické zátěže účastníků. Je proto důležité přijímat ty informace, které mají vztah k uspokojování obou stran komunikace (Matoušková - Spurný, 2005: 49).

Jak už jsem nastínil na začátku, policista má v komunikaci jinou roli než občan a to sebou nese určité pozitivní a negativní aspekty interakce mezi těmito rolmi. Podle Nesvadby to může být rovina komunikace mezi aktéry, kterou rozlišuje na komunikaci vertikální mezi nadřízeným a podřízeným, komunikaci horizontální se vztahem

rovnocenných partnerů a diagonální mezi pracovníky různých úrovní a rolí (Nesvadba, 2009: 263).

Jedinou možnou komunikaci vidím v rovnocennosti mezi policistou a občanem. I když občan poruší zákon, neměla by komunikace přecházet do nadřízeného chování ze strany policie. Nadřízenost vidím jen v zákonné výzvě o upuštění od nelegální činnosti a zadržení osoby v rámci zákonů.

Přesto je v komunikaci mezi policistou a občanem v případě postavení znát nadřazenost. Policista může dosáhnout svým empatickým chováním překonání tohoto prvku a může vycházet ze svého výcviku z policejní psychologie a etiky. Podle typologie Matouškové a Spurného podmiňuje charakter komunikace mezi rolemi psychologická kategorie zacházení s mocí a podporou. V praxi jde o mocenský přístup nebo podporující přístup ze strany policie (Matoušková - Spurný, 2005: 80). Pro moji práci bude nejdůležitější mocenský přístup a jeho prvky.

Mezi prvky mocenského přístupu patří zkreslení a zadržování informací, schovávání se za roli policisty, hrozba trestem, ve formě převládají příkazy a nařízení. V komunikaci jsou prosazovány vlastní potřeby, zájmy a cíle bez ohledu na partnera v komunikaci. To znamená neochotu nebo neschopnost naslouchat. Dalšími prvky mocenského přístupu jsou také: schovávání se za předpisy bez důvodů, soupeřivý styl komunikace, agresivní prvky v jednání a rigidní setrávání na svých názorech a stylu komunikace (Matoušková - Spurný, 2005: 81-82).

Podle šetření různých výzkumníků i empirie jsou vytvořeny základní typy neadekvátních způsobů komunikace, které mají prvky mocenského přístupu (Řezáč, 1998: 123; Matoušková - Spurný, 2005: 80).

Destruktivní komunikace představuje snahu zničit možnou komunikaci pomocí rozložení názorů, pozice a postoje soupeře v komunikaci (Řezáč, 1998: 123; Matoušková - Spurný, 2005: 78-80).

Autoritářská komunikace vnucuje z pozice autority vlastní názory za účelem vytvoření závislosti. Ať už jde o myšlení nebo reálnou činnost v interakci (Řezáč, 1998: 123; Matoušková - Spurný, 2005: 80).

Disjunktivní komunikace je zdánlivou komunikací, která pomocí zlehčování, ironie a povrchního chování odpoutává od pravého smyslu komunikace (Řezáč, 1998: 123; Matoušková - Spurný, 2005: 80).

Rezistentní komunikace je založena na odmítání a nedůvěře jedné ze stran komunikace. Informace je přijata, ale není zpracována (Řezáč, 1998: 123; Matoušková - Spurný, 2005: 80).

Poslední je *pseudokomunikace*. Komunikace je v interakci, ale výměna informací nevyjadřuje vztah ani vývoj vztahu mezi aktéry (Řezáč, 1998: 123; Matoušková - Spurný, 2005: 80). Každá z těchto komunikací může vést k násilí při interakci mezi občanem a policistou.

To, jak na účastníky komunikace budou působit všechny jmenované aspekty má základ v psychice lidí a jejich povahových rysech. Může jít podle mě i o nepředvídatelný projev nebo pud v chování, vyvolaný třeba strachem o svůj nebo o život někoho blízkého. Všechny tyto prvky musí být zohledněny v komunikaci policisty s občany.

Proto přístup policisty k partnerům v komunikaci musí být diferenciován, protože tendence k sociálním předsudkům, stereotypní průběh komunikace, nevhodné profesionální návyky, šablonovitost v jednání a skrývání se za roli policisty jsou těmi projevy, které posilují negativní postoje občanů k policii (Matoušková - Spurný, 2005: 50).

2.3. Komunikace policistů s účastníky hromadných uskupení

Komunikace policistů s účastníky hromadných uskupení je důležitá pro pochopení přístupu policie k jednotlivým zásahům a její výstupy určují, zda dojde ke kolektivnímu násilí a jakou bude mít povahu. Poslouží to k analýze a většímu pochopení události jako CzechTek a dalších policejních zásahů, které budu rozebírat v další části mé práce.

Komunikace policistů s davem je druh velmi komunikačně náročné situace, interakce mezi zasahujícími policisty a davem je prakticky omezená. Komunikace má podobu převážně neverbální. Současné uskupení hromadné povahy tvoří organizované skupiny účastníků a komunikace je součástí především při přípravě na tyto akce (povolání demonstrace, opatření proti riziku). Jde pak hlavně o stanovení pravidel průběhu akce (Matoušková - Spurný, 2005: 137).

Dalším komunikačním problémem, na který si zasahující policisté stěžují pod jednotným vedením, je komunikace uvnitř jednotky, zvláště pak mezi velením zákroku a zakročujícími policisty. Nedostatek nebo zkreslené informace, protichůdné pokyny a opožděné reakce na změny situace ze strany velení zákroku zvyšují

psychickou náročnost prováděného zákroku a mohou být důvodem neúspěchu zásahu (Matoušková - Spurný, 2005: 137).

Na prožívání a chování účastníků davu působí davové chování. Mezi ně patří odosobnění jedince v davu, citová nákaza, zvyšující sugestibilita účastníků a tendence k napodobování. Komunikace se redukuje na hesla vykřikovaná skupinami, signály, popěvky, verbální napadání policistů a povely zasahujících policistů. Výsledkem je nárůst agresivních tendencí a projevů (Matoušková - Spurný, 2005: 137- 138).

Komunikaci s hromadným uskupením by měl vést vyškolený policista. Komunikace probíhá většinou jen jedním směrem ve formě výzvy s uplatněním prvků prosazení moci. Zákroku by mělo předcházet použití mírnějších prostředků např. oslovení účastníků uskupení, získání jejich pozornosti a prezentace role v jaké mluví vystupuje. Následovat má poukázání na nežádoucí stav jednání účastníků a výzva zastavení nežádoucího jednání za stanovení určitých podmínek. Oznamit také další postup policie pokud nebude výzva naplněna (Matoušková - Spurný, 2005: 138).

Ivana Dufková a Jiří Zlámal zformulovaly doporučení pro zasahující policisty při hromadných nezákonných vystoupeních.

Nemůže se vyhrožovat použitím síly, ale je tu možnost popsat to jako něco, co si nikdo nepřeje. Zásada je nezastrašovat. V případě, že jsou mezi účastníky akce lidé, které zasahující policista zná nebo jim důvěřuje, měl by je využít pro diskuzi. Pokud to situace umožní, měl by si policista získávat účastníky akce na svou stranu a zapojit je do hledání rozumného řešení (Dufková - Zlámal, 2005: 54).

Když to jde, tak využít zprostředkovatele nebo třetí stranu. Těmi zprostředkovateli jsou v poslední době příslušníci tzv. antikonfliktních týmů. Rozdělit celý zásah do jednotlivých kroků a hledat v každém nějakou možnou dohodu. Snažit se pokládat účastníkům otázky, které nebudou provokativní a budou je nutit k hlubšímu zamyšlení. Pokud je přítomna pořádková jednotka, může demonstrovat sílu pomocí dílčích operací, které by měly šanci být chápány spíše preventivně než represivně. Lepší je neutralizace než represe (Dufková - Zlámal, 2005: 54).

2.4. Policejní etika

Policejní etikou chci vymezit hranice přiměřenosti policejní práce nejen v rovině právní. Pozici etiky v policejní práci popisují z důvodu, že policisté nemusí vždy vědět, jak se v konkrétní situaci zachovat, přestože jsou přímo vázáni právním řádem a mají povinnost dodržovat základní lidská práva a svobody. Pomoci jim mohou etická pravidla chování, formulovaná v rámci policejní etiky. Když se budou řídit podle jejich stanov, nemělo by se stát, že poruší některé z lidských práv definovaných Listinou základních práv a svobod.

Policejní profesní etika je ve formě soustavy vybraných hodnot, norem, principů a povinností, které mají poslání formovat ke specifickému typu chování, rozhodování a jednání náročné policejní profese. Nedodržení může vést k chybám a následným excesům (Nesvadba, 2009: 149).

Podle Zuzany Herzogové je policejní etika autonomní disciplínou, jež zkoumá určité jevy, které jsou závislé na kontextu praktických problémů policejní praxe. Od obecné filozofické etiky čerpá zdůvodnění morálních principů a norem, které přesahují smysl bezprostřední praxe. Policejní etika má interdisciplinární podobu, která se vytváří spojením sociální filosofie, obecné etiky, filozofie práva, kriminologie, sociologie a psychologie (Nesvadba, 2009: 152).

P. Bílek a V. Zoubek kladou důraz na odpovídající poslání policie jako věrné služby občanům chránit veřejný pořádek a bezpečnost, ale musí se také opírat o vyšší principy a vyšší hodnoty (Bílek - Zoubek, 2001: 133).

Rozvoj a konstituování policejní etiky je podmíněno existencí určitých podnětů. Patří mezi ně hlubší integrace České republiky do euroatlantických struktur, nárůst potřeby ze strany společnosti k větší profesionalitě policistů, narůstající složitost policejních činností, střet nároků na kvantitu a současně kvalitu policejních zásahů a hlavně velký vzrůst sociální, etnické, kulturní, náboženské, jazykové a další heterogenity prostředí (Nesvadba, 2009: 152-153).

Na rozvoj policejní etiky musí navazovat i plnění cílů. Musí se vymezit principiální etické hodnoty a normy důležité pro správný výkon policejní profese. U každého policisty je důležité dosažení adekvátního sebeuvědomění, sebehodnocení a tím i sebeovládání, které může předejít individuálním excesům. Nejdůležitější je, aby měl každý policista morální odpovědnost vůči společnosti, občanům, nadřízeným, kolegům i k sobě samému (Nesvadba, 2009: 153).

Etika musí být stejně důležitá jako kvalifikovanost právní, psychologická, tělesná, střelecká atd. Etika je však často brána a také vyučována jako doplněk k ostatním disciplínám (Nesvadba, 2009: 153). Podcenění etiky však může vést k velkým problémům.

Etické povinnosti policisty byly schváleny Deklarací o policii podle Rezoluce Rady Evropy č. 690/1979 (Nesvadba, 2009: 206). Tyto etické a právní pravidla by měly zahrnovat a chránit základní lidská a občanská práva a svobody. Policie v České republice by tedy měla dbát na dodržování těchto povinností.

3. Bezpečnost a občan, kontrola bezpečnostních složek a policie

Policejní činnost má fungovat jen v rámci ústavně a zákonně stanovených pravomocí. Bezpečnost občanů má být chráněna určitými principy před svévolnými zásahy vládních aktérů nebo orgánů státu (Zoubek - Bílek, 2001: 7).

Prvním principem je podle Zoubka a Bílka omezená vláda v podobě přiměřenosti státních zásahů, kdy jde o tzv. *preferred position doctrine*, která zásadně upřednostňuje lidská práva při střetu se státní mocí, kdy státní orgány mohou zasahovat pouze při bezprostředním nebezpečí. Dále principem subsidiarity jen tehdy, když policie nemá monopol na ochranu veřejného pořádku. Ohraničen je i tzv. místní bezpečností, místními záležitostmi veřejného pořádku na úrovni obecní policie. Ale také právem občana chránit se sám, ale jen v mezích zákona (Zoubek - Bílek, 2001: 7).

V podmínkách tzv. *preferred position doctrine* musí mít stát povinnost upustit od všech zásahů, které nejsou sankcionovány zákonem. Občan má ústavní záruku, že každý zásah státních orgánů musí být jen na základě zákonného oprávnění. Avšak důvod a míra omezení musí být stanoveny taxativně Listinou základních práv a svobod (Zoubek - Bílek, 2001: 7).

Proto vše stojí na důležitém principu konkrétnosti právní úpravy a dodatečných zákonů k základním právům a svobodám. Protože neurčité, nekonkrétní a obecné zákony představují potencionální nebezpečí účelového zneužití. Jak ze strany policie, ale i státu. Bezpečnostní činnost nesmí omezovat politickou svobodu občana a také zasahovat nebo ovlivňovat politický systém (Zoubek - Bílek, 2001: 7).

3.1. Inspekce Policie České republiky

Představením tohoto orgánu chci poukázat na institucionální a také personální provázanost Inspekce s policií, Ministerstvem vnitra, ale i Parlamentem České republiky.

Od roku 2009 je Inspekce ministra vnitra nahrazena Inspekcí Policie ČR (dále jen Inspekce), jejíž ředitel je jmenován samotnou vládou (na rozdíl od minulého jmenování ministrem vnitra), což mělo vést ke zvýšení nezávislosti vyšetřování.

Činnost Inspekce je stanovena trestním právem¹ a zákonem o policii České republiky². Je to útvar podřízený jen ministru vnitra. Ve stupni řízení nepodléhá Policii České republiky (Salvet, 2011: 168).

Inspekci však tvoří policisté vybraní ředitelem Inspekce po dohodě s bývalými nadřízenými policistů, tedy bývalí členové policejního sboru ČR. Policista musí splňovat kritéria jako vysokoškolské vzdělání, motivaci, ověření schopností, delší službu u kriminální policie a dobré hodnocení současného nadřízeného. Mezi kontrolními orgány policie a Inspekcí existuje také úzká vzájemná spolupráce (Salvet, 2011: 171).

Inspekce má v současnosti tři stupně řízení a v jejím čele stojí ředitel, který řídí svou kancelář, oddělení vnitřní kontroly a oddělení specializované na provádění zkoušek spolehlivosti. Jeho dva zástupci řídí další dvě oddělení, která nejsou v přímé řídicí působnosti ředitele Inspekce. Inspekce také disponuje operačním střediskem (Salvet, 2011: 169).

Mělo by jít o specializovaný orgán činný v trestním řízení a určený pro vyšetřování kriminality policistů. Pokud nejde o trestný čin ze strany policisty, prošetřují to orgány vnitřní kontroly policejního útvaru, ke kterému policista patří. Na vyšetřování Inspekce by měl dohlížet státní zástupce, ale většinou se případem začne zabývat až po potvrzení spáchání trestného činu (Salvet, 2011: 168).

Inspekce vzhledem k vyšetřování pachatelů s takovým postavením ve státní službě je povinna pravidelně informovat Výbor pro obranu a bezpečnost Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky o způsobu a boji s tímto negativním jevem. Má to směřovat ke kooperaci ve smyslu případných legislativních kroků v návrzích zkvalitnění boje s policejní kriminalitou (Salvet, 2011: 174).

---

¹ §12 odst. 2 trestního řádu.

² §103 až §107 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

S vyšetřováním trestných činů policistů jsou tak seznámeny i orgány, které mohou iniciovat legislativní změnu, pokud dochází k opakovanému porušení nestrannosti.

3.2. Problémy vyšetřování policejního násilí v ČR

Česká republika se zavázala dodržovat určité mezinárodní úmluvy, které jsou na úrovni OSN nebo EU a byly také Českou republikou ratifikovány. V případě lidských práv a svobod se u policejního násilí jedná kromě dalších i o vedení účinného vyšetřování ze strany příslušných orgánů³.

Proto je také u vyšetřování policejního násilí ze strany Inspekce důležité vedení účinného oficiálního vyšetřování. Např. v Úmluvě o procesních zárukách Soudu pro lidská práva ve Štrasburku se článek 13 zabývá porušenými právy a svobodami s důrazem na účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem⁴. Dále je důležitý článek 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod Evropského soudu pro lidská práva, který rovněž popisuje povinnost státu provést účinné vyšetřování. Obzvláště pokud jde o policii. Základním požadavkem musí být tedy účinný prostředek nápravy. Nesmí být ze strany orgánů příslušného státu bez důvodu bráněno ve vyšetřování⁵.

Účinný prostředek nápravy v čl. 13 obsahuje vedle poskytnutí odškodnění také důkladné a účinné prošetření policejního zásahu, které povede k identifikaci a potrestání zodpovědných osob. Musí také dojít ze strany státu o přijetí personálních či systémových změn, které vedly k protizákonným jevům⁶.

Proto uvedu problematiku prvky u vyšetřování policistů v České republice. Prvním problémem je, že fáze vyšetřování státním zástupcem se provádí až po sdělení obvinění a tomu v případě policistů předchází vyšetřování Inspekcí policie ČR, která jak jsem už zmínil v předešlé kapitole, podléhá politickému vedení a je sestavena z bývalých policistů. První fáze vyšetřování je velmi zásadní pro efektivitu a nezájatost dalšího postupu. Nesmí dojít k zničení důkazů, ovlivnění svědků, zajištění listin a např. video záběrů. Proto je možné u dalších výstupů vyšetřování počítat s ovlivněním⁷. Důvodem může být kolegialita, korupce, nepošpinění obrazu policie atd.

³ http://www.viaiuris.cz/files/via_iuris_2-2005_pf_31-5-2005.pdf, 15. 8. 2011.

⁴ <http://www.eps.cz/via/index.php?cat=2004-3&art=2004.3.03>, 20. 8. 2011.

⁵ <http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=78>, 2. 9. 2011.

⁶ <http://www.eps.cz/via/index.php?cat=2004-3&art=2004.3.03>, 20. 8. 2011.

⁷ Tamtéž.

U obvinění policisty musí postižený prokázat, že jednání policie bylo v rozporu se zákonem. Postižený však nemá často prostředky, kterými by mohl provádět vyšetřování, zvláště když k násilí dojde na uzavřené policejní služebně. Důkazy jde také zpochybnit tím, že si postižený ublížil sám nebo bylo zranění způsobeno zákonným použitím donucovacích prostředků. Stojí tu tedy proti sobě tvrzení proti tvrzení. Je tu také otázka doby zbavení svobody osoby. Zákon stanoví maximální lhůtu zadržení, ale ta má omezení v tom, že má být osoba zadržena jen po dobu nutnou k provedení příslušných úkonů⁸. V České republice je možná náprava i přes občanskoprávní cestu, ale to je v praxi podmíněno tím účinným vyšetřováním, které pokud není, tak nemá případ šanci na úspěch⁹.

Dalším problémem je nezařazení ponižujícího zacházení do trestných činů podle §259a trestního zákona České republiky, který považuje za trestný čin jen mučení a jiné nelidské a kruté zacházení. Ponižující zacházení je tak jen zneužití pravomoci veřejného činitele¹⁰.

Posledním problémem je existující výrok Ústavního soudu o šetření případu policejního násilí ombudsmanem jako efektivním prostředku nápravy. Vyšetřování prováděné ombudsmanem však nevyhovuje požadavkům Úmluvy Štrasburského soudu¹¹.

Pokud vyšetřování odhalí protiprávní jednání ze strany policie vůči postiženému, ale nelze určit pravého viníka ze strany policie z důvodu chybějícího identifikačního čísla nebo jiného označení, musí mít žaloba úspěch, protože žalovanou je v těchto případech Česká republika, která je zastupujícím subjektem¹². Což se u většiny případů neděje.

Tuto problematiku zmíním i v příkladech praktické části. Poukázání na určité případy těchto problémů v České republice mi pomohou v určení míry demokracie a schopnosti vládnout.

---

⁸ <http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=78>, 2. 9. 2011.

⁹ <http://www.eps.cz/via/index.php?cat=2004-3&art=2004.3.03>, 20. 8. 2011

¹⁰ <http://www.eps.cz/via/index.php?cat=2004-3&art=2004.3.03>, 20. 8. 2011.

¹¹ Tamtéž.

¹² <http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=78>, 2. 9. 2011.

4. Násilí v pojetí státu a politiky

Z mého pohledu je násilí v pojetí státu a politiky nepřiměřeným bojem zájmových skupin o moc, který je buď v rámci zákona, nebo ne. Násilí jim slouží jako nástroj k prosazení svých myšlenek a uspokojení potřeb skupiny. Mnohdy je však sporné to, co je k využití násilí opravňuje a jakou má stát strategii využívání tohoto nástroje.

Podle Škopa přistupuje vládnoucí třída k násilí, pokud není realita podle jejich ideálních představ. Donutí tak podřízené subjekty všemi dostupnými prostředky respektovat stav, který stát pomocí práva definuje (Škop, 2006: 24-25).

„Nástroje státního násilí se formují represivními tlaky a omezeními, které se sejdou různými způsoby v čase a prostoru. Represe je svým nasazením rozdílná v jednotlivých institucionálních orgánech a liší se ve viditelnosti, míře státní kontroly a míře státní regulace“ (Frontiers, 2003: 8).

„Nástroje u státu kolísají od neexistujících ke slabým, silným až po rigidní“ (Tilly, 2006b: 39). Podoba těchto nástrojů je podle Tillyho závislá na stupnici zkušenosti s výkonem nebo použitím tohoto nástroje v minulosti a na stupnici pravděpodobnosti, že se podobná situace použití nástroje bude opakovat nebo jí bude podobná. Slabé nástroje se sice učí z předešlých situací, ale není to efektivní. Silné používání nástrojů je podvědomé, reaguje na odlišné situace zlepšováním a je velmi flexibilní. V případě, že se nástroje neobměňují v závislosti na měnících se okolnostech, tak jsou rigidní (Tilly, 2006b: 39-40).

Pokud jde o právní stát, je právo naprostou prioritou, státní donucení a násilí jsou možné jen v rámci práva a nesmí ho překročit (Urbanová, 2006: 24).

Je tu však problém, když státu chybí demonstrace síly a víra v násilnou podstatu práva u občanů. V tom případě existuje nebezpečí, že se objeví násilí, které chce stávající právo svrhnout a vytvořit nové (Škop, 2006: 27).

Politické konflikty u státu se týkají zdrojů, které jsou důležité pro existenci zájmových skupin. Často jsou také tyto zdroje spojené s blahobytem členů skupiny. Proto často využívají vlivu nebo moci státu, když je ta možnost. To je jeden z důvodů, proč v politice nejsou pokaždé možné kompromisy a politický konflikt končící i násilím je pro skupinu výhodný (Prorok - Lisa, 2011: 9).

Proto je policejní násilí spojeno také s oblastí soupeřivé politiky, vždy když se soupeření mění v násilí. Neznamená to však, že veškerá soupeřivá politika vyvolává násilí (Tilly, 2006a: 35). Podstatou vlády je samozřejmě moc, ale ne násilí,

které má instrumentální podobu a jako všechny prostředky potřebuje vedení a ospravedlnění cílem (Arendtová, 1995: 39).

Soupeřivá politika vzniká vznesením rozdílných kolektivních veřejných požadavků jednotlivých stran, ať už to jsou organizace nebo určité sociální skupiny s určitým společným názorem. Vláda se účastní soupeření buď jako nárokovácí strana nebo je na ní nárok vznášen a také se může účastnit jako třetí nezúčastněná strana, pokud nehrozí nebezpečí ohrožení veřejného pořádku (Tilly, 2006a: 35).

Vláda je stanovitel pravidel pro kolektivní vyjednávání, dodává policii či jiné bezpečnostní složky a může být prostředníkem. Bere se to jako politika, protože jde také o vztahy účastníků k vládě a účastníci většinou vznášejí požadavky, které jsou v rozporu se zájmy ostatních stran sporu. Kolektivní násilí v podobě policejního násilí je tudíž formou soupeřivé politiky (Tilly, 2006a: 35).

Vztah mezi násilím a vládou je nestálý. U velmi slabých vlád často propuká interpersonální násilí, které může vést až k občanské válce. Oproti tomu u velmi silných vlád je kolektivní násilí obvykle na ústupu. Všechny vlády si však udržují kontrolu nad prostředky násilí a využívají je k udržení toho, co definují jako veřejný řád. Dochází ještě k tomu, že některé vlády tyto násilné prostředky využívají k posílení vlastní moci a rozšíření svých materiálních výhod (Tilly, 2006a: 35).

Stane-li se někde kolektivní násilí ve větší míře, skoro vždy u toho hrají významnou roli vládní bezpečnostní složky, ať už při tom střetu hrají jakoukoliv roli (Tilly, 2006a: 35).

4.1. Aktéři politického soupeření

Politických aktérů se dělí na ty, co mají přístup k vládním činitelům a zdrojům a na ty co nemají. Většinou to nejsou konkrétní lidé, ale skupiny, organizace, svazky sociálních vztahů a sociální místa, to mohou být lidé spojení zaměstnáním nebo sousedstvím (Tilly, 2006a: 40).

V praxi mají tyto aktéři utvořené určité vztahy k ostatním kolektivním aktérům, ať už jsou pozitivní nebo negativní. Základní prvky vztahů tvoří politické identity aktérů. Tyto identity mají hranice, které odlišují nás od nich. Důležitý je původ a důvody vzniku těchto odlišností. Dále to jsou sociální vztahy, které fungují mezi těmito aktéry i přes hranice a také sociální vztahy v rámci hranice (Tilly, 2006a: 40-41).

Politické identity aktérů politického boje jsou také děleny podle vládních činitelů a to na legitimní nebo nelegitimní, uznávané nebo neuznávané. Politika identity je jednoduše boj o uznání a legitimitu (Tilly, 2006a: 41-42).

4.1.1. Političtí podnikatelé a specialisté na násilí

Politickými aktéry jsou političtí podnikatelé a specialisté na násilí. Pod pojmem politický podnikatel můžeme vidět nejen vládní politiky, ale i lobbisty, různé regionální vůdce, vůdce gangů nebo mafie. Političtí podnikatelé se zabývají formami vyjednávání, vytvářejí nové vazby mezi rozdílnými skupinami nebo naopak usilují o vymezení se vůči jiným skupinám a sítím. Političtí podnikatelé mají velký vliv na formu a intenzitu kolektivního násilí. Násilí vyvolávají pomocí připomenutí hranic mezi skupinami, příběhů, tedy nějakého minulého kontextu či události a také aktivací vztahů. Koordinují destruktivní kampaň pod záminkou reprezentace svého voličstva za nějakým účelem (Tilly, 2006a: 42).

Političtí podnikatelé se často překrývají a jsou podporováni důležitým typem politického aktéra, specialistou na násilí. Specialisté na násilí kontrolují prostředky poškozování osob a věcí a má je každá vláda. Ve většině typů vlády to je vojsko, policie, dozorcí, soudní ostraha atd. (Tilly, 2006a: 43).

Všeobecně se zdá, že tito lidé vyhledávají fyzické násilí, ale ve většině případů je pro ně ideálním výsledkem politické interakce manipulace s ostatními bez jejich poškození (Tilly, 2006a: 44).

Specialisté na násilí nemusí sloužit jen zájmům určitých vlád, politických stran nebo etnickým skupinám, mohou také sledovat své vlastní zájmy (Tilly, 2006a: 48).

Vztahy mezi vládami a specialisty na násilí jsou důležité pro rozsah a místní zasazení kolektivního násilí. Se zvětšujícím se geografickým polem působnosti, zdroji a mírou soudržnosti mezi organizacemi specialistů na násilí se kolektivní násilí zvětšuje. To by měla zmenšovat demokratická kontrola. V demokracii však může kolektivní násilí narůstat jednoduše proto, že se specialistům může dařit unikat občanské kontrole (Tilly, 2006a: 48).

4.2. Režimy a násilí

Režimy budu rozlišovat podle Tillyho typologie ve dvou vlastnostech, které významně ovlivňují povahu a intenzitu kolektivního násilí v nich. Bude to odlišnost ve schopnosti vládnout a míře demokracie (Tilly, 2006a: 49).

Schopnost vládnout je to, do jaké míry režim kontroluje zdroje, aktivity a populaci na ovládaném území. Na stupnici existují dva extrémy. Nízká kontrola značí téměř neexistenci kontroly a vláda má problémy se udržet. Opačného extrému s absolutní kontrolou se však v minulosti nikdy nepodařilo dosáhnout a je to prakticky těžko proveditelné (Tilly, 2006a: 49).

Demokracie vyjadřuje míru rovnosti, která panuje ve vztazích mezi občany a vládními činiteli. Demokratické režimy mají vyšší politickou participaci, rozšiřují a zpřístupňují politická práva a je tu také zapojení třetích stran proti násilí. Ať už je však vláda demokratická či nedemokratická, tak se určitým způsobem podílí na hromadění příležitostí a vykořisťování. Ale u demokratického státu disponuje těmito výhodami z hromadění příležitostí a vykořisťování větší podíl obyvatelstva. Reálnou ochranu občanů před svévolným chováním od vládních představitelů má však pouze málo států světa (Tilly, 2006a: 49-51).

Obě schopnosti režimů jsou tedy otázkou stupně a mají různé variace. K pochopení druhů variací pomůže graf č. 1, u kterého jsou pomocí dvou kolmých os vytvořeny tři extrémní zóny. Zóna fragmentované tyranie je v dolním levém rohu a tyto režimy můžeme nalézt v rozpadlých státech. Zóna autoritářství je kombinací vysoké schopnosti vládnout s malou mírou nebo žádnou demokracií. Zóna občanství v pravém horním rohu je založená na širokých a rovných právech a povinnostech vládních činitelů i populace, ale může se překrývat se zónou autoritářství, ve smyslu spojení širokých, rovných práv a závazků občanství a malé či žádné občanské kontroly vlády a nízké ochrany před zneužitím prostředků násilí (Tilly, 2006a: 50).

Kolektivní násilí s angažujícími vládními činiteli se větší schopností vládnout zvyšuje a na obrázku to představuje více horní část diagramu než ta dolní. Týká se to podílu všech násilných střetů, do nichž jsou přímo zapojeny bezpečnostní složky a vládní činitelé. Ten poměr se zvyšuje z určitých důvodů. Vlády s vyšší schopností vládnout mají větší dohled nad interakcemi, v nichž se vytváří požadavky, a pokud vládní činitelé určité požadavky neschvalují, tak zasáhnou (Tilly, 2006a: 50).

Podle Tillyho bude úroveň násilí vyšší v režimech s nízkou schopností vládnout nezávisle na míře demokracie. Úrovně kolektivního násilí v politických zřízeních jsou

tedy následující. Vysoká úroveň násilí je v nedemokratických režimech s nízkou schopností vládnout. Střední úroveň v nedemokratických režimech s vysokou schopností vládnout, ale také v demokratických režimech s nízkou schopností vládnout. Nízká úroveň má pak být v demokratických režimech s vysokou schopností vládnout (Tilly, 2006a: 60).

K představě o podobě režimů v praxi pomůže příloha č. 2, kde Tilly zařadil určité státy do své typologie (viz. příloha č. 2).

V případě zásadnější změny režimu Tilly předpokládá, že to ovlivní celkovou úroveň kolektivního násilí u státu. Pokud šlo předtím o nedemokratický režim s vysokou schopností vládnout a tato schopnost se zmenšuje, jak tomu bylo u států rozpadajícího se Sovětského svazu v minulosti, dá se předpokládat nárůst kolektivního násilí. Později však musí podle Tillyho zákonitě následovat pokles všech násilných střetů. Je to v důsledku zvyšující se hodnoty těch statků, které jednotlivé zájmové skupiny zavedením demokratických institucí mohou získat nebo ztratit (Tilly, 2006a: 60-61).

B) Praktická část

Praktickou část mé práce pojmu jako kolekci několika nejdůležitějších případů policejního násilí v České republice od roku 1993 až do současnosti. Základem tomu bude stručný popis vývoje systému policejního orgánu. Dále zařadím Českou republiku do Tillyho typologie a podrobněji analyzuji policejní zásah na CzechTeku. K analýze těchto případů budou sloužit články z médií, citace z rozhovorů, tabulky kriminality policistů, vyšetřovací zprávy státních orgánů jako například ombudsmana nebo i nestátních a mezinárodních organizací. Zdroji budou také odkazy na video dokumentaci zákroku.

5. Policejní násilí v ČR

Použití násilí ze strany policie v ČR ovlivňují pozitivně i negativně specifika prvků, které jsou výsledkem vývoje komplexního systému tohoto policejního orgánu. Patří mezi ně prvky z teoretické části, jako aplikace policejní etiky do vzdělání policistů, kontrola a vyšetřování policejní kriminality, možný vliv ze strany politických představitelů, ale také prvky vedení a řízení policie, legislativní nastavení systému, kriminalita policistů, personální a kvalifikační obsazení policie, motivace policistů, profesionalita práce a aktivní přístup k policii ze strany organizací a výborů pro lidská práva. Tyto možné vlivy na policejní násilí zmíním obecně, protože těchto vlivů může být spousta a ne všechny mohou směřovat ke kolektivnímu policejnímu násilí.

Pro možné ovlivnění policie politickými aktéry v ČR bylo příhodné období existence tzv. Opoziční smlouvy v letech 1998-2002, kdy fungovala tolerance menšinové vlády ČSSD ze strany největší opoziční strany ODS v rozdělení funkcí ve státní správě, společná konzultace před každým politickým krokem, nevyvolání hlasování o nedůvěře vládě atd.¹³. Příkladem může být odložení spisu Krakatice o napojení organizovaného zločinu na politiky z ČSSD i ODS. Po zjištění o vyšetřování ze strany policie byl odvolán šéf protikorupční policie a spis byl uložen do archivu¹⁴. Vše je patrné z odposlechů, které získala Mladá fronta¹⁵.

---

¹³ <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/opozicni-smlouva-ze-dne-14--1--2000-2036/>, 10. 11. 2011.

¹⁴ http://zpravy.idnes.cz/spis-o-aktivitach-frantiska-mrazka-dostal-jmeno-krakatice-p3w-/domaci.aspx?c=A080918_161951_domaci_abr, 10. 11. 2011.

¹⁵ http://zpravy.idnes.cz/mafian-mrazek-ovlivnoval-politiku-ukazalo-vysetrovani-p2d-/domaci.aspx?c=A071031_213116_domaci_zra, 10. 11. 2011.

Dále se v roce 2006 objevil závažný příklad možného politického ovlivnění ve zprávě ředitele ÚOOZ Jana Kubiceho, poukazující na politické tlaky do vyšetřování korupčních afér, ve kterých mohli být zapojeni političtí aktéři z vládní strany ČSSD, kdy se měla Inspekce policie ČR snažit omezit činnost útvaru na politickou objednávku. Bezpečnostní výbor sněmovny s převažujícími členy ČSSD a KSČM tuto zprávu posoudil a odmítl pro nedostatek důkazů¹⁶. Sporné je však také načasování zveřejnění zprávy těsně před volbami.

Legislativní nastavení systému bylo dlouhou dobu charakterizováno nedostatečnou trestněprávní úpravou a chybějící systémovou koncepcí policie ČR. Trestněprávní úprava představovala nedostatečný trestní zákon, trestní řád a chyběla v ní Listina základních práv a svobod (Bílek, 2003: 121). Zákon o Policii České republiky z roku 2008 zpřesnil, upravil a vymezil legislativní podmínky pro práci policie¹⁷.

Vedení a řízení policie je dalším problémem policie, který může zásadně ovlivňovat policejní násilí. Ve vedení je dlouhodobě špatná úroveň organizační a velící práce v profesních chybách, nízkých morálních a obecných předpokladech policistů pro výkon náročné vedoucí funkce. To je často vidět zvláště u policejních zákroků (Bílek, 2003: 128). Struktura řízení policie v ČR je velmi komplikovaná, např. oddělení s celostátní působností mají nejasně rozdělené kompetence a to nahrává k negativní rivalitě, kterou v minulosti představoval např. tzv. „čárkový systém“ ve finančním odměňování hodnocení úspěšnosti objasňování jednotlivých policejních útvarů¹⁸. Řízení policie bylo také často známé vznikem vyšetřovacích skupin a jejím následným rušením, včetně odchodů zkušených policistů. Problémy řízení české policie dále plynou z jejího rozdělení na Policii ČR a obecní policii (Bílek, 2003: 113, 128, 130).

V případě práce policejního orgánu jde o časté kvalitativní rozdíly mezi prací různých policejních složek, způsobené např. personálním obsazením policie, které je problémem v tom, že se k policii hlásí lidé vzdělanostně, morálně, kulturně a odborně nižší úrovně. To také vede k nedostatečnému kvalifikačnímu předpokladu pro vykonávání funkcí v určitých stupních policejního postavení a tím i k nenaplnění jejich povinností. Během devadesátých let se projevuje nedostatečné vzdělání

---

¹⁶ <http://www.novinky.cz/domaci/86601-organizovany-zlocin-prorostl-do-statni-spravy-mini-kubice.html>, 10. 11. 2011.

¹⁷ <http://www.policie.cz/clanek/reforma-policie-cr-sluzba-v-novych-podminkach-191470.aspx>, 11. 11. 2011.

¹⁸ <http://www.revuepolitika.cz/clanky/437/soudobe-problemy-policie-cr>, 12. 11. 2011.

požadované ve funkcích vyžadující určité specializující vysokoškolské vzdělání. Nejzřetelnější je to na pozicích kriminalistů (Bílek, 2003: 113, 120, 124).

Důležitým prvkem pro uplatnění a aplikaci policejní etiky je vzdělání, které je podle mě důležité v prevenci policejního násilí. Vzdělání českých policistů bylo v devadesátých letech nedostatečné v oblasti lidských práv. Následný rozvoj v roce 1996 v oblasti lidských práv je zvláště spojen s angažováním Českého helsinského výboru ve výuce, projektech a publikační činnosti zaměřené na lidská práva pro Policejní akademii ČR a Střední policejní školu (Bílek, 2003: 115).

Problémy motivace mohou být u českých policistů způsobeny např. špatným materiálním vybavením, nedostatečným zájmem a podporou ze strany vedení, omezení zvyšování kvalifikace, obtížné snášení podmínek svého postavení, pocit nedocení nebo také malé platové ohodnocení (Bílek, 2003: 122). Bez motivace nemá člověk v práci potřebu dělat věci profesionálně a chybí snaha, obzvláště to může být viditelné u úřední osoby jakou je policista, která musí denně řešit problémy a komunikovat s občany. Motivace může být jednou z příčin policejního násilí.

Objektivní poukázání na kriminalitu policistů je závislé na dostatečném vnitřním a vnějším vyšetřování. Tabulky kriminality policistů ukazují nejvyšší hodnoty u případů úmyslného ublížení na zdraví, ale nevypozoroval jsem žádný trend objasněnosti trestných činů ze strany policistů (viz. tabulky č. 1, 2). Objasněnost u těchto tabulek je však jen relativním pojmem, protože je to jen sdělení obvinění nebo sdělení obžaloby, ne však reálné odsouzení pachatele. Část vysokých policejních představitelů to však používá jako důkaz své práce¹⁹.

U problému kriminality chci zmínit korupci, která může podle mě negativně ovlivnit motivaci řadových policistů a týká se všech složek policie. Zejména korupce u vysokých policejních úředníků a úředníků ministerstva vnitra má značný demoralizující vliv. Příkladem korupce na vysokých místech je poslední audit na ministerstvu vnitra, který ukázal na možné korupční jednání, a v některých případech byla zjištění rovnou předána k trestnímu řízení²⁰. Nebo také kauza vysokých úředníků s navýšením vlastních odměn²¹.

---

¹⁹ <http://www.revuepolitika.cz/clanky/437/soudobe-problemy-policie-cr>, 12. 11. 2011.

²⁰ <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-53569540-cerna-kniha-ministerstva-luxusni-autoradia-melouchy-a-preklepy-jako-dukaz>, 10. 11. 2011.

²¹ <http://zpravy.ihned.cz/politika/c1-53545770-potvrzeno-chteli-utajit-odmeny-dostali-statisice>, 10. 11. 2011.

Nepotrestání kriminality policistů může být rovněž negativní motivací beztrestnosti pro policisty v nejnižších funkcích, kteří se dosud báli sankcí a to může vést k zvýšení kriminality a s tím spojeného policejního násilí (viz. kap. 4.1.1.).

Příkladem opakování trestné činnosti ze strany policistů je odsouzení dvojice policistů za policejní násilí s následkem smrti Vietnamce²². Tito policisté byli už dříve obviněni z agresivního chování na CzechTeku a z násilí na vyšetřovaném občanovi tmavé pleti. Vyšetřovala to i Inspekce ministra vnitra, ale vyhodnotila to jako postup v souladu se zákonem²³.

Podle mezinárodních institucí, které dlouhodobě monitorují a hodnotí stav lidských práv je problém ve vnitřní kontrole a vyšetřování policistů v České republice, kteří použili nepřiměřené síly nebo jinak zneužili pravomoci policie. Doporučení a znepokojení vydal Výbor pro lidská práva (dále jen HRC), který se zabývá občanskými a politickými právy. Dále Výbor proti mučení (dále jen CAT), Výbor pro odstranění všech forem rasové diskriminace (dále jen CERD), Evropská komise proti rasismu a intoleranci (dále jen ECRI), Evropská úmluva o zabránění mučení a Výbor pro zabránění mučení (dále jen CPT). Doporučení od všech orgánů bylo zřídít vyšetřovací orgán policistů nezávislý na ministerstvu vnitra a policii. Doporučení těchto organizací bylo zasláno opakovaně a vývoj situace v České republice nadále monitorují²⁴.

Inspekci policie ČR jako vyšetřovací a kontrolní orgán jsem popsal v teoretické části. Tento orgán představuje vnitřní resortní kontrolu policie a vnější kontrola nebyla dosud legislativně uznána politickými představiteli ani v poslední reformě policie z roku 2008²⁵.

Všechny zmíněné prvky jsou provázané a vytváří prostředí formující řadové policisty k určitému chování, tedy i k případnému policejnímu násilí. Policie ČR se však také vyvíjí v závislosti na legislativní, ekonomické a společenské situaci ve státě.

---

²² <http://brnensky.denik.cz/zlociny-a-soudy/pripad-ubiteho-vietnamce-soud-potvrdil-tresty.html>, 12. 11. 2011.

²³ http://www.lidovky.cz/tiskni.asp?r=ln_noviny&c=A090316_000010_ln_noviny_sko, 12. 11. 2011.

²⁴ Podnět Rady vlády České republiky pro lidská práva ke zřízení samostatného orgánu pro šetření deliktního jednání příslušníků ozbrojených bezpečnostních sborů. Rada vlády ČR pro lidská práva, 6. 2. 2006, s. 5-7. Dostupné na: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rfp/cinnost-rady/zasedani-rady/Podn_t_ke_z_zen_samostatn_ho_org_nu_pro_et_en_delikt_n_ho_jedn_n_p_slu_n_k_ozbroj_en_ch_bezpe_nostn_ch_sbor_.pdf, 13. 11. 2011.

²⁵ <http://www.policie.cz/clanek/reforma-policie-cr-sluzba-v-novych-podminkach-191470.aspx>, 11. 11. 2011.

Každopádně podle Českého helsinského výboru (dále jen ČHV) se policie ČR každým rokem přibližuje ke standardům států Evropské unie (Bílek, 2003: 127). Problémy policie jsou nadále stejné a reforma roku 2008 je řadí do deseti hlavních pilířů pro jejich další řešení (viz příloha č. 1).

5.1. Několik případů kolektivního policejního násilí v ČR

Mezi nejznámější polistopadové sporné kolektivní policejní zákroky patří zákrok na Velké Pardubické 1993²⁶, v klubu Propast v roce 1996, Global Street Party 1998²⁷, zásah policie proti demonstraci anarchistů na Tylově náměstí 1999 (Bílek, 2003: 130), zásah proti anarchistům na 1. Máje 1999²⁸, demonstrace proti zasedání MMF a SB 2000, zásah proti akci CzechTek v roce 2005, střety policie s Romy, neonacisty a veřejností v Janově 2008²⁹, vyklizení squatu Milada 2009³⁰ a zásah proti blokádě kácení lesa na Šumavě roku 2011.

Budu však analyzovat jen ty případy policejního násilí, které mají výrazné prvky pro hodnocení míry demokracie a míry schopnosti vládnout. Tyto zákroky jsou vybrány a řazeny tak, aby pojímaly dobu od roku 1993 do současnosti. Prvním analyzovaným objektem bude zákrok v klubu Propast z roku 1996 a dohra o rok později v podobě násilného potlačení demonstrace proti zákroku v klubu Propast před budovou ministerstva vnitra. Další bude zákrok na zasedání MMF a SB a následné výslechy na služebnách policie v roce 2000. Poslední bude zákrok proti blokádě na Šumavě v roce 2011. Do hodnocení bude zařazen i analyzovaný zákrok na CzechTeku roku 2005. Ostatní zmiňované důležité zásahy v ČR mají podobné prvky jako analyzované zákroky a neuvedu je z důvodu rozsahu práce.

Zákrok v klubu Propast

V Lipanské ulici na Praze 3 ve dne 4. května 1996 provedl speciálně vycvičený policejní tým „Drogy“ zásah v hudebním klubu Propast. Zásahu se účastnilo okolo šedesáti maskovaných a samopaly vyzbrojených policistů. Policie použila donucovací prostředek hrozbu střelnou zbraní, aniž by byla ohrožena bezpečnost zasahujících

²⁶ <http://www.llp.cz/cz/tiskove-zpravy/ombudsman-a-vybor-proti-muceni-rady-vlady-podporili-obcanske-pravni-hlidky-z18>, 15. 9. 2011.

²⁷ http://www.kozy.cz/lp/policie/gsp_98/index.htm, 15. 9. 2011.

²⁸ <http://www.blisty.cz/files/isarc/0107/20010717d.html>, 15. 9. 2011.

²⁹ http://mostecky.denik.cz/zpravy_region/janov-obhajci-lidskych-prav-a-romove-si-stezuji-na.html, 13. 9. 2011.

³⁰ <http://tn.nova.cz/zpravy/regionalni/obrazem-squateri-z-milady-se-brani-vyklizeni-squatu-na-strese.html>, 13. 9. 2011.

policistů bezprostředně hrozícím útokem ze strany návštěvníků klubu a vyzvala je ke zvednutí rukou. Kdo neuposlechl, byl podle návštěvníků fyzicky napaden (Bílek, 2003: 110). Použití donucovacích prostředků bylo tedy nepřiměřené. Komunikace byla vedena mocenským přístupem v podobě hrozby trestem a ve formě převládaly příkazy a nařízení. V rovině komunikace šlo o vertikální rovinu v podobě nadřízeného hrozícího zbraní (viz. kap. 2. ; 2.2.).

Výsledkem zásahu bylo zajištění jednoho hledaného muže, zadrženo bylo pět lidí bez občanského průkazu a byly nalezeny tři marihuanové cigarety a injekční stříkačka, o které účastníci tvrdili, že byla policisty nastrčena. Zásah měl být nahráván ze tří kamer, u kterých měla být jedna pokažena, druhá neměla baterie a třetí nahrávala výzdobu klubu. Záznam z akce tedy pořízen nebyl (Bílek, 2003: 110). To poukazuje na zadržování informací nebo nedostatečnou profesionalitu. Celý zásah měl prvky policejní brutality, kdy policie použila síly v rozporu se zákonem (viz. kap. 2.1.).

Ministr vnitra Jan Ruml a policejní prezident Oldřich Tomášek prohlásili akci za regulérní a v souladu se zákonem. Inspekce ministerstva vnitra zjistila, že policie postupovala podle špatných informací a zasahovala proti jiné skupině skinheads. Zárok byl klasifikován jako nepřiměřený a protiprávní. Velitel zásahu byl trestně stíhán, dva policisté byli obviněni z překročení pravomoci veřejného činitele a dalším třem byly navrženy kázeňské tresty (Zoubek - Bílek, 2001: 83).

V roce 1997 byl velitel zásahu zproštěn viny, protože se zásahová jednotka účastnila zásahu jako policejní jednotka posilující výkon pořádkové policie a nebyl mu prokázán úmysl způsobit škodu. Po rozsudku byla před budovou Ministerstva vnitra uspořádána pokojná demonstrace občanů proti policejnímu násilí. Tato demonstrace měla být napadena pořádkovou policií a napaden měl být i fotoreportér České tiskové kanceláře (dále jen ČTK) (Bílek, 2003: 118).

Fotograf ČTK Tomáš Železný uvedl, že při policejním zásahu, kdy stál asi metr za policisty, dostal nečekaně od jednoho z nich úder do ramene. Slovně se ohradil, že je novinář a vzápětí od něj inkasoval ránu obuškem do hlavy těsně nad levé ucho, novinářský průkaz měl držet stále viditelně v levé ruce. Použití donucovacího prostředku bylo nepřiměřené, protizákonné a klasifikuju ho jako policejní brutalitu. Policejní prezident Oldřich Tomášek před ukončením vyšetřování případu prohlásil, že policie neporušila zákon a nepostupovala brutálně. Železný podle něj nebyl označen

jako novinář a policistům se měl aktivně bránit.³¹ Výsledek trestního oznámení jsem nenalezl.

Zasedání MMF a SB

Na podzim roku 2000 zajišťovala policie České republiky bezpečnost zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky. Poprvé měly nad demonstrací dohlížet nestranné hlídky tzv. Občanské právní hlídky (dále jen OPH), organizované sdružením Ekologický právní servis (dále jen EPS) a Hnutím za občanskou solidaritu a toleranci (dále jen HOST). Hlídky byly označeny modrými reflexními vestami. Hlídky se bály toho, že vládní orgány využijí jednotlivých incidentů k plošným opatřením a omezením práv nejen konkrétních výtržníků³². Hlídkám byl ze začátku slíben i dohled na služebnách, ale pak to nebylo dodrženo. Otázka je z jakého důvodu? Zvláště po signálech o porušování lidských práv na služebnách po zásahu na Global Street Party v roce 1998³³.

Demonstrace probíhaly od 21. do 28. září a 26. září proběhly nejtvrďší protesty. Okolo deseti tisíc demonstrantů se v odpoledních hodinách pokusilo zablockovat všechny přístupové cesty ke Kongresovému centru, kde se zasedání konalo. Někteří demonstranti se snažili dostat ke Kongresovému centru násilím. Ve večerních hodinách skupinky demonstrujících vytloukly několik výloh a napadaly policisty v centru Prahy.³⁴ Policie byla v mnoha případech napadena skupinkami organizovaných demonstrantů vyzbrojených tyčemi, kameny, dlažebními kostkami a zápalnými lahvemi. Demonstranti byli také chráněni plynovými maskami a molitanovými chrániči³⁵. V těchto případech šlo o sebeobranu policistů, zásah proti porušování veřejného pořádku a použití donucovacích prostředků ve formě stříkaček, výbušek, slzného plynu, použití obušků, sebeobrany atd. bylo oprávněné³⁶. Po zásahu a propuštění se mnoho ze zadržených ohradilo, že byli zadrženi neprávem, neúčastnili se násilných protestů a byla proti nim během zásahu použita nepřiměřená a neodůvodněná síla. Tato svědectví byla sesbírána, evidována a ověřena OPH. Bylo

---

³¹ ČTK podala trestní oznámení na policisty, kteří zbili fotografa. ČTK. 28. 5. 1997.

³² http://globalizace.ecn.cz/texty/tz_021.htm, 18. 9. 2011.

³³ Kopal, Jiří; Prokop, Martin; Veselý, Marek: 2001. *Zpráva o násilí*. Ekologický právní servis: Brno, s. 12-13. Dostupné na: <http://www.eps.cz/php/eps.data/data.down/oph-sbornik-cz.pdf>, 12. 9. 2011.

³⁴ http://www.youtube.com/watch?v=GIVvBF_7JDo&feature=related, 12. 9. 2011.

³⁵ <http://www.youtube.com/watch?v=p0MW9YbrmEo&feature=related>, 12. 9. 2011.

<http://www.youtube.com/watch?v=4woja9vZPvE&feature=related>, 12. 9. 2011.

http://www.youtube.com/watch?v=GIVvBF_7JDo&feature=related, 12. 9. 2011.

³⁶ <http://www.youtube.com/watch?v=p0MW9YbrmEo&feature=related>, 12. 9. 2011.

pracováno i s možností nevěrohodnosti důkazů³⁷. Některé výpovědi ze zásahu, pokud jsou pravdivé, klasifikují některé zákroky policistů jako policejní brutalitu. Většina těchto zákroků je popsána velmi podrobně a jednotlivé výpovědi se shodují v pravdivém smyslu.

Podle informací ministerstva vnitra bylo dvacet lidí obviněno z různých trestných činů souvisejících s konáním protestů. Celkem bylo zadrženo téměř 900 osob a z toho asi třetina cizinců. Podle výpovědí sesbíraných OPH se však hlavní porušování lidských práv dělo na policejních stanicích. Vážnější porušování lidských práv mělo být podle informací OPH v podobách zastrasování, vulgárních nadávek, ponižování, týrání a dokonce bití. Dále mělo jít o zamezení přístupu k jídlu a pití po dobu delší než šest hodin, neumožnění informovat jinou osobu na svobodě, odpírání práva na právní pomoc, u cizinců nucení podepisovat dokumenty bez tlumočnicka, neoprávněné snímání otisků a fotografování, zraněným nebyla okamžitě poskytnuta pomoc, nebylo respektováno soukromé vlastnictví – docházelo k ničení fotoaparátů a také absence označení identifikace u policistů. Policisté měli tedy vícekrát porušit Listinu základních práv a svobod³⁸.

Inspekce po vyšetření zásahu a následného zadržení osob na služebnách oznámila, že policisté při zasedání MMF a SB postupovali přiměřeně. Měla hodnotit 70 případů, z toho 16 podezření na spáchání trestného činu, u kterých byl jako trestný čin vyhodnocen jen jeden případ. Ten však pro nedostatek důkazů a neidentifikování policisty musela odložit. Právní odpovědnost státu a policie ČR nebyla dořešena. OPH se závěry inspekce nesouhlasila a na její postup si dále stěžovala³⁹.

Premiér Miloš Zeman z ČSSD zásah podpořil a poděkoval policistům za vzorné zajištění akce. Navrhnul vyznamenání policistům, nákup nového vybavení, finanční odměny a změny v legislativě posilující pravomoci policie⁴⁰. Také ministr Gross uvedl pro Český rozhlas, že policie odvedla během demonstrací „stoprocentní práci“. Cíle policie se podle něho podařilo splnit⁴¹.

Policejní prezident se vyjádřil o stížnostech na nelidské chování na služebnách jako o nejasných, nekonkrétních a zprostředkovaných. Kolář výslovně řekl: „*Že bychom*

---

³⁷ http://jirisoler.tripod.com/oph_souhrn1.html, 16. 9. 2011.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ http://jirisoler.tripod.com/oph_souhrn1.html, 16. 9. 2011.

⁴⁰ http://zpravy.idnes.cz/zeman-podporil-zasah-policie-pri-zasedani-mmf-a-svetove-banky-pty-domaci.aspx?c=A001012_134821_praha_lin, 17. 9. 2011.

⁴¹ <http://www.radio.cz/cz/rubrika/mmfv-praze-se-rozhorely-nepokoje-proti-zasedani-mezinarodniho-menoveho-fondu>, 17. 9. 2011.

lámali někomu prsty ve dveřích, jak se objevilo, znásilňovali, zneužívali ženy nebo je dokonce házeli z oken. Je to záměrná kampaň o diskreditaci policie“⁴². Pokud bych měl toto prohlášení zařadit do komunikace, tak by byla disjunktivní, pomocí ironie a zlehčení odpoutává od pravého smyslu komunikace o prošetření stížností.

Ze strany opozice přišla nepřímá kritika na ministerstvo vnitra. Václav Klaus ocenil obtížnou práci a statečnost policie. Podle něj se však dalo lepší přípravou předejít určitým problémům. Kritika patřila spíše demonstrantům, „...zneužili zasedání MMF a SB k trestuhodnému ničení a rabování.“ „Nebudeme tolerantní ani k ideologii, kterou se zaštiťují. Zneklidňuje nás tolerance k této ideologii, které jsme v posledních dnech u nás svědky, a ideová spřízněnost této ideologie s komunismem. Právě tím se otevírá prostor pro násilí a destrukci v budoucnu,“ řekl Václav Klaus⁴³.

Byl tu také pokus o omezení shromažďovacího práva ze strany ministerstva vnitra, který neprošel částečně díky kritice ze strany Ekologického právního servisu⁴⁴.

Možné ovlivnění ze strany politických představitelů bych viděl v potřebě prestiže při zvládnutí pořadatelské činnosti akce, která byla sledována celým světem, a to v početně přehnaném a v některých případech neodůvodněném zatýkání účastníků. Z velkého počtu zatčených bylo obviněno jen kolem dvaceti lidí⁴⁵. Policii mohly být dopředu slíbeny odměny za přehnaný zásah a měla navodit představu o větší závažnosti zásahu. Pro obě strany by to bylo výhodné. Jsou to však jen předpoklady.

Zásah na Šumavě

Policie zasahovala proti blokádě aktivistů, kteří požadovali konec kácení stromů napadených kůrovcem v Národním parku Šumava. Opatření ze strany policie trvala od 15. července do 12. srpna. Ekologové tvrdili, že park nemá výjimku ze zákona a kácení je nezákonné. Zahájili blokádu a policie proti nim zasahovala⁴⁶. Zásah byl monitorován⁴⁷.

---

⁴² http://zpravy.idnes.cz/zeman-podporil-zasah-policie-pri-zasedani-mmf-a-svetove-banky-pty-/domaci.aspx?c=A001012_134821_praha_lin, 18. 9. 2011.

⁴³ http://zpravy.idnes.cz/policejni-akce-pri-zasedani-mmf-nebyla-podle-ods-dokonale-pripravena-1g8-/domaci.aspx?c=A000930173223domaci_brt, 18. 9. 2011.

⁴⁴ Škop, M.: 2002. Kontroverzní shromažďovací zákon nahradila poměrně neškodná novela. In: Informační list. Ekologický právní servis: Brno, s. 2. Dostupné na: http://aa.ecn.cz/img_upload/fea0b824e7adf776dff5c39ac54b0ec/infolist_2_02_cz.pdf, 13. 9. 2011.

⁴⁵ http://jirisoler.tripod.com/oph_souhrn1.html, 15. 9. 2011.

⁴⁶ http://www.denik.cz/z_domova/policejni-zasah-na-sumave-stal-pres-milion-korun-.html, 20. 9. 2011.

⁴⁷ <http://www.youtube.com/watch?v=zgDjQKZRdr0&feature=related>, 15. 9. 2011.
<http://www.youtube.com/watch?v=FJH-uLw0sJY>, 15. 9. 2011.

Blokádu na Šumavě vyhodnotil Krajský soud v Plzni v souladu se zákonem a jako veřejné shromáždění, které je možné rozpustit jen určitým způsobem a za určitých podmínek. Policejní zásah byl podle soudu protizákonný z důvodu nedostatečné informace, proti komu zasahuje. Policie se nezabývala možnou nelegálností těžby a postup policie byl jednostranný. Podle vyjádření se policie nezákonností těžby nezabývala, protože žádný orgán se nevyslovil, že by byla nelegální, ale právě policie měla tuto otázku sama posoudit⁴⁸.

Komunikace ze strany policie měla prvky mocenského přístupu ve formě neochoty a neschopnosti naslouchat oprávněným stížnostem aktivistů. U druhu neadekvátního způsobu komunikace šlo o rezistentní komunikaci v odmítání a nedůvěře ze strany policie. Komunikace se účastnil i antikonfliktní tým, který v rámci individuální komunikace a výzvy postupoval správně⁴⁹. U komunikace došlo k informační nerovnováze na straně policie, to bylo také důvodem nezákonného zásahu (viz. kap. 2.2.).

Byly použity donucovací prostředky ve formě hmatů, chvatů a použití pout. Donucovací prostředky jako vynášení aktivistů byly použity podle videa přiměřeným způsobem, ale podle některých výpovědí aktivistů měly prvky nelidského a ponižujícího zacházení. I Český helsinský výbor poukázal na záměrné působení bolesti, držení osob v nepohodlných polohách bez důvodu atd.⁵⁰. Sporný je i zásah policisty hmatem proti muži, který tvrdil, že mu zatkli nezletilou dceru. Na videu není vidět, zda byl policista napaden, aby mohl použít sebeobranu⁵¹. Považoval bych to za nevhodné použití síly. Video poukazuje na autoritářskou komunikaci ze strany policie, ale občan však nereagoval na výzvu policisty⁵².

Policie údajně během zásahu zajistila a předvedla 212 lidí a oznámila příslušným úřadům 253 přestupků k dalšímu projednání. Ve sto třiceti případech použili policisté hmaty, chvaty či pouta. Ve čtyřech případech bylo zahájeno trestní řízení pro podezření z trestného činu násilí proti úřední osobě⁵³.

---

⁴⁸ <http://www.llp.cz/cz/liga-v-mediich/prelomovy-verdikt-ohledne-sumavy-z589>, 20. 9.2011.

⁴⁹ <http://www.youtube.com/watch?v=zgDjQKZRdr0&feature=related>, 15. 9. 2011.

⁵⁰ http://zpravy.idnes.cz/cesky-helsinsky-vybor-odsoudil-zasah-policie-proti-aktivistum-na-sumave-1le-domaci.aspx?c=A110807_131052_domaci_taj, 20. 9.2011.

⁵¹ <http://www.youtube.com/watch?v=FJH-uLw0sJY>, 16. 9. 2011.

⁵² http://zpravy.idnes.cz/cesky-helsinsky-vybor-odsoudil-zasah-policie-proti-aktivistum-na-sumave-1le-domaci.aspx?c=A110807_131052_domaci_taj, 15. 9. 2011.

⁵³ http://www.denik.cz/z_domova/policejni-zasah-na-sumave-stal-pres-milion-korun-.html, 15. 9. 2011.

Je to jediný policejní zásah, který byl soudem vyhodnocen jako protizákonný. Policie zakročila na základě tvrzení státního podniku bez vyhodnocení názorů od aktivistů. Postupovala bez zjištění dalších informací a vyšetřování.

5.2. Intenzita a prvky kolektivního policejního násilí v závislosti na schopnosti vládnout a míru demokracie v ČR

Důležité prvky analýzy kolektivního násilí nejdříve vyjádřím ve zvyšujících či snižujících se tendencích na míru demokracie a míru schopnosti vládnout v České republice. Následně tyto prvky zařadím do etap rozdílných politických vlád od roku 1993 do roku 2011 pomocí grafu č. 1. Ve dvou osách vycházejících z určení míry demokracie a schopnosti vládnout určím bod střetu os a tím i pozici jednotlivých etap v Tillyho typologii. Poloha bodu střetu os znázorní úroveň kolektivního násilí a rovněž policejního kolektivního násilí podle Tillyho (viz. kap. 4.2.).

Míru demokracie zvyšuje u České republiky zapojení třetích stran do interakce mezi státem a občany. Angažování představuje ČHV ve vzdělávání policistů k lidským právům (viz. kap. 5.), zapojení Občanských právních hlídek (viz. Zasedání MF a SB), rozsudek vnitrostátního soudu v případě kauzy blokády na Šumavě (viz. Zásah na Šumavě) a tlak a neustálá kontrola mezinárodních institucí, výborů a organizací chránících a monitorujících lidská práva (viz. kap. 5.). V případě CzechTeku zvýšila míru celospolečenskou diskuzi a soupeřivý tlak demonstrujících na vládu v potřebě vyšetření zásahu, výzvě k demisi atd. (viz. kap. 5.3.8.). Z důvodu špatného politického rozhodnutí v případě CzechTeku mohla ztratit ČSSD důležité hlasy pro výhru ve volbách 2006 a to považuju také za zvýšenou demokracii.

Tuto míru snižují vládní představitelé, kteří brání zapojení třetích stran v neexistující zákonné úpravě součinnosti občanských iniciativ a policie (Bílek, 2003: 126), např. v zákazu dohledu OPH na policejních služebnách⁵⁴. Dosud neproběhla ani změna reagující na doporučení mezinárodních výborů a organizací na nezávislou vnější i vnitřní kontrolu a vyšetřování policejních orgánů (viz. kap. 5.). Nedostatečné nebo nechtěné vyšetřování ze strany Inspekce nahrává také opakování trestných činů a tato praxe také snižuje míru demokracie (viz. kap. 5.). Další věcí, která má negativní vliv na míru demokracie je špatné systémové nastavení policejního orgánu, které jsem nastínil v kapitole Policejní násilí v ČR. Za sporný k míře

---

⁵⁴ Kopal, Jiří; Prokop, Martin; Veselý, Marek: 2001. *Zpráva o násilí*. Ekologický právní servis: Brno, s. 12-13. Dostupné na: <http://www.eps.cz/php/eps.data/data.down/oph-sbornik-cz.pdf>, 12. 9. 2011.

demokracie bych považoval i existující výrok Ústavního soudu o dostatečné nápravě v šetření policejního násilí ombudsmanem, která nemá žádné sankce (viz. kap. 3.2.). Míru snižuje i nezařazení ponižujícího zacházení do trestných činů, u kterého nehrozí velké sankce, pokud se prokáže (viz. kap. 3.2.). Všechny tyto prvky mají nějaký vliv na porušování lidských práv, umožňují obcházet demokratické principy a snižují tím závazné demokratické záruky.

Míra schopnosti vládnout se u ČR zvyšuje zvláště vlivem silného postavení vlády a jejich představitelů, kteří jako v případě Jiřího Paroubka mohou mít vliv na policii (viz. 5.3.7.). Důležitou souvislost vidím v neexistující vnější kontrole policie a nedostatečně průhledné vnitřní kontrole, umožňující ovlivňování ze strany vládních činitelů. Nevynutitelnost podepsaných mezinárodních smluv o lidských právech zvyšuje rovněž tuto míru. Schopnost vládnout zvyšuje i zmíněný výrok Ústavního soudu o šetření ombudsmana⁵⁵ a neexistující odpovědnost ČR za trestné činy neidentifikovaných policistů (viz. Zasedání MMF a SB).

Míru schopnosti vládnout snižuje zabránění přijetí úpravy zákona o shromažďování, se kterými přišli vládní aktéři po zásazích na zasedání MMF a SB a po zásahu na CzechTeku (viz. Zasedání MMF a SB; kap. 5.3.). Znamenala by kontrolu státu nad základním lidským právem svobodně se shromažďovat. Dále míru schopnosti vládnout snižují výroky nezávislých soudů jako v případě kauzy na Šumavě⁵⁶. Míru snižuje také aktivita organizací pro lidská práva a tlak na legislativní změny.

Podle počtu a důležitosti těchto zvyšujících a snižujících se tendencí prvků na míru demokracie a schopnosti vládnout, řadím Českou republiku v grafu spíše do vyšší schopnosti vládnout a nižší míry demokracie. Sřet os bude však vždy v zóně občanství, protože ČR má prvky v podobě soupeřivé politiky, svobodných voleb, aktivitě občanských iniciativ atd.

Etapa od roku 1993 do roku 1998 je prezentována zásahem na Velké Pardubické 1993, zákrokem v klubu Propast roku 1996 a následným potlačeným protestem v roce 1997 (viz. kap. 5.1.). Míru demokracie snižují z důvodu nedostatečného vyšetření a potrestání viníků zákroku v klubu Propast a to i přesto, že Inspekce tento zásah klasifikovala jako nepřiměřený a nezákonný. Odpovědní policisté nebyli dostatečně potrestáni. Míru snižují i za klasifikaci zákroku jako přiměřeného a v souladu

---

⁵⁵ <http://www.eps.cz/via/index.php?cat=2004-3&art=2004.3.03>, 20. 8. 2011.

⁵⁶ <http://www.llp.cz/cz/liga-v-mediich/prelomovy-verdikt-ohledne-sumavy-z589>, 20. 9.2011.

se zákonem ze strany ministra vnitra Rumla a policejního prezidenta. Dohra tohoto zásahu byla v potlačení demonstrace v roce 1997, která proběhla kvůli zproštění viny velitele zásahu v klubu Propast a zásah byl doprovázen excesy jako bezdůvodným napadením fotoreportéra ČTK (viz. Zákrok v klubu Propast). Dále na tuto etapu působí systémové problémy policie v devadesátých letech, zvláště nedostatečná výuka o lidských právech, která se začala dostatečně vyučovat až v roce 1996 (Bílek, 2003: 115). Prvky doprovázející tyto zásahy snižují míru demokracie a zvyšují schopnost vládnout. Bod střetu os u této etapy bych umístil na hranici občanství a blízko zóny autoritářství (viz. graf č. 2). Střet dvou os je v horní části grafu a policejní kolektivní násilí má mít podle Tillyho vyšší úroveň. Zařazení této etapy do úrovně policejního násilí podle režimu bych proto popsal jako střední úroveň. Podle Tillyho určení úrovně kolektivního násilí by to byla nízká úroveň kolektivního násilí v demokratickém státě s vysokou schopností vládnout.

Na etapu od roku 1998 do roku 2002 je působícím prvkem tzv. Opoziční smlouva a s ní spojená nízká kritika největší strany opozice z důvodu rozdělení statků ve státní správě a vzniku diskriminujícího volebního zákona. To klasifikuji jako snižující míru demokracie a zvyšující schopnost vládnout. Pozdější zrušení tohoto zákona Ústavním soudem naopak tyto míry obrací⁵⁷. Nízká kritika je zvláště vidět po zásahu na zasedání MMF a SB (viz. Zasedání MMF a SB). Další co snižuje míru demokracie a zvyšuje schopnost vládnout je nepřipuštění OPH k monitorování na služebnách po protestech na zasedání MMF a SB, zvláště když tu byly signály o týrání po zásahu na Global street party v roce 1998⁵⁸. Další co bych vytkl zásahu na zasedání MMF a SB je počet zatčených a výpovědí o nelidském zacházení ze strany policistů⁵⁹. Celkově tento zásah klasifikuji zvýšením schopnosti vládnout. Mimo zásah bych dále za zvyšující míru schopnosti vládnout označil nevyšetření spisu Krakatice (viz. kap. 5.). Bod střetu os u této etapy bych umístil velmi blízko střetu dvou zón a to občanství a autoritářství (viz. graf č. 3). Během této doby se uskutečnily zásahy na Global street party 1998, zásah proti anarchistům na Tylově náměstí 1999, 1. máj 1999 a zasedání MMF a SB 2000 (viz. kap. 5.1.). Střed dvou os je v horní části grafu a policejní kolektivní násilí by mělo mít podle Tillyho vyšší úroveň. Zařazení této etapy do úrovně policejního

---

⁵⁷ http://zpravy.idnes.cz/havel-vyhral-spor-o-volebni-zakon-dl2-domaci.aspx?c=A010123_224023_domaci_bac, 10. 11. 2011.

⁵⁸ Kopal, Jiří; Prokop, Martin; Veselý, Marek: 2001. *Zpráva o násilí*. Ekologický právní servis: Brno, s. 12-13. Dostupné na: <http://www.eps.cz/php/eps.data/data.down/oph-sbornik-cz.pdf>, 12. 9. 2011.

⁵⁹ http://jirisoler.tripod.com/oph_souhrn1.html, 16. 9. 2011.

násilí podle režimu bych popsal jako střední úroveň násilí v demokratickém režimu s vysokou schopností vládnout. U Tillyho typologie úrovně kolektivního násilí je však střední úroveň násilí spojena s nižší schopností vládnout a s vysokou schopností vládnout se pojí nízká úroveň (viz. kap. 4.2.).

Etapa od roku 2002 do roku 2005 byla charakterizována problémy vlády a vládní strany ČSSD v podobě dvou změn vedení a jednu dobu v neustálém řešení možného korupčního jednání premiéra Grosse (viz. kap. 5.3.1.). To bych považoval za nižší schopnost vládnout. Vyšší míru demokracie vidím v jeho demisi z donucení pádem preferencí ČSSD⁶⁰. V tomto případě řadím ČR spíše do nižší schopnosti vládnout a vyšší demokracie (viz. graf č. 4). V tomto období se nestal žádný negativně vnímaný policejní zásah a Tillyho typologie by to klasifikovala jako nízkou úroveň kolektivního násilí v demokratickém režimu spojenou s vysokou schopností vládnout. Úroveň policejního násilí v tomto případě určovat nebudu.

Etapa od roku 2005 do roku 2006 je vládou Jiřího Paroubka a graf bude závislý na zásadním politickém rozhodnutí v případě CzechTeku 2005. Vyšší schopnost vládnout bude z důvodu velké kontroly a přípravy na aktivity účastníků CzechTeku 2005 (viz. kap. 5.3.7.). Dále také bude v autoritativním vystupování, stavění se do určité role ze strany premiéra. Stejně jako vymezování se proti určité minoritě obyvatel a zatahování ji do politického soupeření z pohledu vznášení požadavků ze strany státu (viz. kap. 5.3.7.). Vyšší schopnost vládnout spojuji s provedením samotného zákroku, který měl prvky mocenské komunikace, sporné intenzity donucovacích prostředků a bylo dopředu rozhodnuto o zabránění konání této akce. (viz. kap. 5.) Z mé analýzy CzechTeku dále vyplývá, že míra demokracie bude v tomto případě vyšší z důvodu aktivizace třetích stran v podobě petic, protestů atd. a taktéž možný vliv špatného politického rozhodnutí o zásahu na následující volby, které ČSSD prohrála. Bod střetu os u této etapy bych umístil na hranici zóny autoritářství a to v poli zóny občanství (viz. graf č. 5). Střed dvou os je v horní části grafu a policejní kolektivní násilí by mělo mít vyšší úroveň. V potaz беру i krátké rozmezí vlády, proto bych zařazení této etapy do úrovně násilí popsal jako střední úroveň policejního kolektivního násilí v demokratickém režimu s vysokou schopností vládnout.

Etapa od roku 2006 do roku 2011 je prezentována novým policejním zákonem 273/2008 Sb. Absenci vzniku vnější kontroly v tomto zákoně považuji za neustálé

---

⁶⁰ <http://www.cdk.cz/rp/clanky/239/priciny-jedne-vladni-krize>, 10.9. 2011.

ignorování mezinárodních výzev a odporující stále větší integraci do euroatlantických struktur. To považuji za snižující fakt na míru demokracie a zvyšující schopnost vládnout. Samotný vznik a pilíře tohoto zákona v dalším rozvoji policie považuji za zvyšující fakt k míře demokracie (viz. příloha č. 2). S tím souvisí zlepšující podmínky v systému policie. Míru demokracie zvyšuje také rozhodnutí soudu o nelegálnosti zásahu proti blokádě kácení na Šumavě (viz. Zásah na Šumavě). Bod střetu os u této etapy bych umístil hlouběji do pole zóny občanství a dál od zóny autoritářství (viz. graf č. 6). Střed dvou os není až tak v horní části grafu a u policejního kolektivního násilí bych nezvyšoval úroveň násilí. Během této doby se uskutečnily zásahy v Janově 2008, vyklizení squatu Milada 2009 a zásah proti blokádě kácení lesa na Šumavě roku 2011 (viz. kap. 5.1.). Zařazení této etapy do úrovně násilí podle režimu bych tedy popsal jako nízkou úroveň policejního kolektivního násilí v demokratickém režimu s vyšší schopností vládnout.

Podle Tillyho názoru by se kolektivní násilí s angažujícími vládními činiteli mělo zvyšovat s rostoucí mírou schopnosti vládnout a střet os by měl být v horní polovině grafu, což ČR splňuje a představuje to zásah na CzechTeku 2005. U ostatních zákroků to představují jen spekulace.

5.3. CzechTek 2005

5.3.1. Politická situace před zásahem

Politickou situaci před zásahem považuji za klíčovou vzhledem k určení míry schopnosti vládnout dané vlády v tom období. Zároveň jde o nastínění možných důvodů a tlaků, proč mohlo jít o zásah na politickou objednávku.

Politická situace v roce 2005 pokračovala krizí vládní strany ČSSD a také samotné vlády. Na postu předsedy vlády nahradil Vladimíra Špidlu Stanislav Gross, který měl situaci ve straně i vládě stabilizovat. Jeho problémy s doložením financování svého bytu, pochybné podnikatelské aktivity jeho manželky, ale také neplnění programových priorit strany a personální spory uvnitř koalice a strany, vyústily nakonec v jeho demisi. Ta měla předejít předčasným volbám a podle předvolebních průzkumů také prohře pro ČSSD. Premiérem byl zvolen Jiří Paroubek a jeho programovou prioritou kromě jiných bylo zajištění stability a klidu. Po jeho nástupu se situace jak ve straně tak vládě zásadně změnila, začalo období tvrdé disciplíny. Ve straně dal najevo, že nebude tolerovat neposlušnost ze strany poslanců. Podařilo se mu potlačit mocenské frakce

ve straně, zvláště pak křídlo bývalého předsedy Miloše Zemana a rázně se projevoval i na politické scéně⁶¹.

5.3.2. Freeteknivaly a předchozí ročníky

Freeteknivaly jsou hudební akce pod širým nebem, které se konají často na soukromých pozemcích, ať už domluvených nebo ne, nemají žádné organizátory, neplatí se vstupné, bývají spontánně pořádané a jsou v mnoha případech nelegální. Tyto akce jsou pořádané pro lidi, kterým nevyhovuje prostředí tanečních hal a konzumní zábavní průmysl. Účastníci jsou zároveň organizátory, tvůrci a uklízeči četou po skončení akce. Nevytváří žádné pevné organizační struktury a místo konání se tají do poslední chvíle⁶². Z pohledu politického soupeření tato skupina nevznáší žádné kolektivní požadavky, jediný její motiv je svoboda sdružení za účelem tance a zábavy⁶³. Stát se tak soupeření účastní jako nárokující strana.

Od roku 1999 začaly být akce CzechTek více medializovány pro narůstající problémy a nespokojenost obyvatel v místě akce. Medializace a narůstající rozsah akcí přispěly k vyššímu zájmu Policie ČR. V roce 2004 byla akce po kritice policie a politických představitelů za předchozí nečinnost v jejím závěru nenásilně rozehnána. Tento případ měl velkou odezvu v médiích a přinesl i zvýšený politický zájem⁶⁴.

5.3.3. Průběh

Policii bylo sděleno, že akce bude probíhat na legálně pronajatém pozemku⁶⁵. Datum konání a místo konání bylo odtajněno v pátek 29. července. Místo konání CzechTeku měla být louka u obcí Přímda a Mlýnec⁶⁶.

První fáze policejního zásahu probíhala pomocí uzavření sjezdu z dálnice D5 na místo konání akce. Účastníci zablokovali dálnici svými automobily a vydali se na místo konání pěšky⁶⁷. Policie má právo tohle omezení použít, ale musí mít odůvodnění a důkaz o možné hrozbě porušení zákona (viz. kap. 2.). Akce však měla podobu shromáždění podle zákona⁶⁸. Policie uvedla, že majitelé okolních pozemků

⁶¹ <http://www.cdk.cz/rp/clanky/239/priciny-jedne-vladni-krize>, 10.9. 2011.

⁶² <http://www.cdk.cz/rp/clanky/274/zasah-proti-akci-czechtech-05/>, 11. 9. 2011.

⁶³ <http://www.techno.cz/clanek/422/technokultura-a-spolecnost>, 10. 9. 2011.

⁶⁴ <http://www.cdk.cz/rp/clanky/274/zasah-proti-akci-czechtech-05/>, 11. 9. 2011.

⁶⁵ http://imgs.idnes.cz/oprilohy/infografika/czechtek/mapa_zasah.htm, 11. 9. 2011.

⁶⁶ http://zpravy.idnes.cz/czechtek-ochromil-tachovsko-zastavil-dalnici-fon-/krimi.asp?c=A050729_114220_krimi_ton, 24. 8.2011.

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ zákon č. 84/1990 Sb.

nedali povolení pro vjezd. Později vyšlo najevo, že policie kontaktovala majitele okolních pozemků, aby podali trestní oznámení. Ukázalo se také, že pronajatý pozemek byl přístupný po veřejné silnici⁶⁹. Podle analýzy Romana Kočíma z Odboru dopravy a silničního hospodářství Plzeňského kraje musí být na cestu uvaleno rozhodnutí vlastníků o omezení přístupu, jinak je komunikace volně přístupná⁷⁰. Přikládám mapu pozemku a citaci právních norem⁷¹. První fáze poukazuje na prvek mocenského přístupu komunikace ze strany policie jako zkreslení informací (viz. 2.2.).

Policie nedovolila projetí mobilního záchodu a cisterny s pitnou vodou na místo konání. Přesto se na louku u Mlýnce dostalo několik tisíc lidí a v pátek odpoledne začíná 12. ročník CzechTeku⁷². Policie se snažila nezákonnost argumentovat odvoláním souhlasu s konáním akce jednatele pronajímající společnosti Italinvest Constantina Pleskyho, vše ale bylo vyvráceno samotným Pleskym i zhlédnutím kopie smlouvy na pronájem pozemku⁷³. Přikládám odkaz na kopii smlouvy⁷⁴.

V průběhu soboty přijeli na místo akce i přes policejní blokádu další návštěvníci. V té době už měl jejich počet překračovat kapacitu pronajaté louky a účastníci se prokazatelně zdržovali i na okolních nepronajatých pozemcích. Pronajaté pozemky totiž nebyly vyznačeny a nebylo možné rozeznat začátek pozemků jiných majitelů. To měl být důvod dalšího zásahu. První zákrok policie zahájila v 16:30 a byly nasazeny vodní stříkače, slzný plyn a zásahové výbušky v menším množství a účastníci byli vytlačováni i z pronajaté louky⁷⁵. Zásah nesplnil účel ukončení celé akce a policie se kolem sedmé hodiny stáhla na kraj lesa⁷⁶. Došlo ke zraněním na obou stranách a velké množství účastníků začalo balit a odjíždět. Poté zbylo na louce z původních přibližně pěti tisíc jen asi okolo tisíce účastníků⁷⁷. Ve večerních hodinách byl nařízen druhý zásah a konaný již za tmy⁷⁸. Kolem půlnoci Czechtek 2005 skončil⁷⁹.

---

⁶⁹ http://zpravy.idnes.cz/czechtek-ochromil-tachovsko-zastavil-dalnici-fon-/krimi.asp?c=A050729_114220_krimi_ton, 24. 8. 2011.

⁷⁰ <http://www.novinky.cz/domaci/62393-v-dobe-czechteku-byla-cesta-verejne-pristupna.html>, 24. 8. 2011.

⁷¹ <http://blisty.cz/art/24371.html>, 24. 8. 2011.

⁷² http://zpravy.idnes.cz/policiste-rozehnali-czechtek-slznym-plynem-fmj-/domaci.asp?c=A050730_102333_domaci_ad, 28. 8. 2011.

⁷³ http://zpravy.idnes.cz/domaci.asp?r=domaci&c=A050728_140034_domaci_ton, 27. 8. 2011.

⁷⁴ <http://imgs.idnes.cz/oprilohy/infografika/technoparty/smlouva1>, 27. 8. 2011.

⁷⁵ http://zpravy.idnes.cz/db_online.asp?online=1001999&strana=5, 26. 8. 2011.

⁷⁶ http://zpravy.idnes.cz/policiste-rozehnali-czechtek-slznym-plynem-fmj-/domaci.aspx?c=A050730_102333_domaci_ad, 26. 8. 2011.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ http://www.youtube.com/watch?v=pN_odxIN2yU, 28. 8. 2011.

⁷⁹ http://zpravy.idnes.cz/domaci.aspx?r=domaci&c=A050731_193015_domaci_kot, 28. 8. 2011.

Vyčíslení celého zásahu uvedu na základě podání trestních oznámení na zasahující policisty, kterých přijala Inspekce 128, z toho 99 vyhodnotila jako nekonkrétní a 27 odložila. Kázeňský trest padl v případě poškození auta jednoho z účastníků. Trestní stíhání bylo jen v případě použití cizího textilního identifikačního čísla policistou⁸⁰.

5.3.4. Komunikace

Komunikace ze strany policie k účastníkům probíhala jen pomocí policejních tlampačů a výzvy k opuštění pronajaté louky a okolních pozemků⁸¹. Podle některých účastníků však nebyla slyšet přes hrající hudbu⁸². Komunikaci nevedl žádný antikonfliktní tým, a nehledal se žádný kompromis, ani se nevedl dialog, který by vedl k nalezení rozumného řešení.

Podle videí se účastníci snaží komunikovat s policií a předkládat návrhy řešení, ale jsou ignorováni⁸³. V této formě komunikace převládají příkazy a nařízení. Jsou prosazovány policejní potřeby, zájmy a cíle bez ohledu na účastníky. To, že účastníci musí opustit louku je hlavním rozkazem. Podle typologie neadekvátních způsobů komunikace bych tuto komunikaci zařadil do autoritářské komunikace. Důvody vidím ve vnucování vlastních názorů od policie a vytvoření závislosti v reálné činnosti, tedy okamžité opuštění celého pozemku. Jde ale rovněž o rezistentní komunikaci v odmítání a nedůvěře jedné strany komunikace, komuniké je přijato, ale není zpracováno a to v tomto případě na obou stranách.

Komunikace byla zavrhnuta už rozhodnutím o podobě zásahu, jak nastíním v další části. V praxi šlo tedy o mocenský přístup ze strany policie (viz. 2.2.). Důležité je také, že už půl hodiny po přednesení požadavků začal zásah a tudíž nemohlo být využito všech prostředků vyjednávání s takovým počtem lidí o zabránění použití donucovacích prostředků podle policejní etiky (viz. 2.4.)⁸⁴.

5.3.5. Použití donucovacích prostředků a neetické chování

Před použitím donucovacích prostředků musí policista vyzvat osobu, proti níž zasahuje, což se u CzechTeku podle dostupných zdrojů neudálo a pokud ano, tak jen individuálně a ne plošně. Zmiňuje to ve svém posudku i ombudsman Otakar

---

⁸⁰ Zpráva o stavu lidských práv v České republice v roce 2006, 18. července 2007. Dostupné na: http://www.mkc.cz/img/otevrena_skola/ke_stazeni/zprava_o_stavu_lidskych_prav_2007.pdf, 5. 4. 2011.

⁸¹ http://zpravy.idnes.cz/db_online.asp?online=1001999&strana=5, 28. 8. 2011.

⁸² <http://zpravy.idnes.cz/odpovedi.asp?t=SARKA>, 28. 8. 2011.

⁸³ <http://www.youtube.com/watch?v=B7Lr56g4PjY&feature=related>, 25. 8. 2011.

⁸⁴ http://zpravy.idnes.cz/domaci.aspx?r=domaci&c=A050731_193015_domaci_kot, 26. 8. 2011.

Motejl⁸⁵. Policista je oprávněn použit donucovacích prostředků jen ve třech případech a předpokládám, že na začátku střetu byla důvodem ochrana veřejného pořádku (viz. 2.).

V případě použití slzného plynu a rozbušek šlo o pomocné prostředky k vytlačení účastníků z louky, tudíž k dosažení účelu. Otázka je jestli byl přiměřený i vodní stříkač, který se smí použít jen v krajní situaci proti nebezpečnému davu, což účastníci i přes házení předmětů a vysoký počet určitě nebyli⁸⁶.

Dalším donucovacím prostředkem, který použila policie, byla blokáda výjezdu z dálnice na louku. Tato dílčí operace měla být preventivní a měla překazit příjezd účastníků na místo konání. Změnila se však spíše v represivní a neúčinnou operaci, kterou založili na nepravdivých informacích. Represivní jak vůči účastníkům akce, ostatním řidičům na dálnici, tak i obyvatelům okolních vesnic⁸⁷, kteří byli zahlceni automobily účastníků akce. Operace spíše vyostřila vztahy pro případnou komunikaci.

Při použití donucovacího prostředku musí policista přihlédnout k bezpečnosti druhé strany a musí zvážit míru síly nezbytné k překonání odporu. V případě účastníka, který byl zpacifikován a ležel na zemi neschopen se bránit, došlo k překonání míry v podobě napadení bezbranného obušky a kopy dalšími třemi policisty⁸⁸. Použití donucovacích prostředků v tomto případě nebylo taky současně se zásahem, protože se stalo za kordony policie. V tomto případě si myslím, že šlo o policejní brutalitu, neetické chování bylo záměrné a porušilo všechny principy přiměřenosti. Nejde to však generalizovat na celý zásah.

Zásah na CzechTeku byl podle mě neetický a prvky měl ze všech tří druhů rozlišování neetického chování. První prvek je použití síly i přes možnost nenásilného ukončení konfliktu pomocí komunikace. Při zásahu několikrát hrozilo vážnější poranění občanů. Párkrát bylo zaznamenáno i vědomé zneužití síly, tudíž by se to mohlo klasifikovat i jako policejní brutalita. Zásah takové intenzity však nejde přesně zařadit do určité kategorie, protože se skládal z dílčích momentů, které měly rozdílnou míru neetického chování (viz. 2.1.).

---

⁸⁵ <http://www.ochrance.cz/dokumenty/dokument.php?doc=36163>, 26. 8. 2011.

⁸⁶ <http://www.youtube.com/watch?v=WKW7GCFc1UY>, 25. 8. 2011.

⁸⁷ <http://czechtek.bloguje.cz/276031-text-petice-obcanu-obcanu-ujezda-nad-primdou-ze-dne-3072005.php>, 25. 8. 2011.

⁸⁸ http://www.youtube.com/watch?v=3x_2m3LCHdA, 25. 8. 2011.

5.3.6. Možné základní příčiny násilí mezi policií a účastníky

Uvedu pár příkladů, které by mohly vysvětlit do jaké kategorie základních příčin kolektivního násilí mezi aktéry CzechTek patří. Na videu policista při fasování další munice z auta říká svým kolegům: „*To chce ostrý na ty mrchy, normálně to postřílejte všechno, Paroubek to zařídí, to je v pohodě.*“⁸⁹ Představy policistů o hodnotách „technařů“ získané díky sociálním zkušenostem mohly mít vliv na intenzitu agresivity vůči účastníkům techno párty. Tyto zkušenosti mohly získat z negativní kampaně médií po ročníku 2004⁹⁰, kdy se většina médií postavila na stranu nájemce a policie. Dále od velících důstojníků či politiků nebo z prostředí v němž se pohybují (viz. 1.2.).

Příčinou mohly být potřeby jako vážnost, která se jim vzhledem k nadávkám nedostávala a také možná potřeba převahy a zadostiučinění kvůli nemožnosti zasáhnout v předešlých ročnících techno párty. Za zmínku stojí kritika tachovské policie, která byla kárána v roce 2004 plzeňským státním zastupitelstvím za liknavost⁹¹. Je tu proto možnost, že tito specialisté na násilí sledovali své vlastní zájmy (viz. 4.1.).

Další příčinou měla být nechuť zasahovat podle anonymní výpovědi jednoho ze zasahujících těžkooděnců: „*že kluci byli unavení, nevyspalí a otrávení tím, že tam musejí být*“. Došlo podle něj prý k tomu, že „*ty provokující feťáky mlátili, protože jsme se chtěli prostě vymlátit*“⁹².

Důvody mohly být i v nezkušenosti a mládí zasahujících policistů, kteří se nechali strhnout atmosférou.

U CzechTeku došlo k velmi malé míře vyjednávání a tvořivosti dialogu. Šlo spíše o jednostrannou brutální komunikaci vůči účastníkům párty. Blíže je to vysvětleno v kapitole o komunikaci (viz. 2.2.).

5.3.7. Politická vůle

Policejní zásah je podle mě závislý na vývoji reálné situace a reagování na vzniklé problémy. U zásahu nemůže jít už dopředu o rozhodnutou strategii řešení. Protože je tu možnost neadekvátního řešení u nepředpokládaných podmínek a překážek. Hlavně může jít o zásah politicky a sociálně motivovaný. Skutečnost, že byl zásah na politickou

⁸⁹ <http://www.youtube.com/watch?v=EA51djakL8&feature=related>, 15. 8. 2011.

⁹⁰ <http://www.cdk.cz/rp/clanky/274/zasah-proti-akci-czechtech-05/>, 11. 9. 2011.

⁹¹ <http://zpravodajstvi.ecn.cz/index.stm?apc=zzvx1-193332&x=2004771>, 16. 8. 2011.

⁹² <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-25929890-po-trech-letech-padl-trest-za-zasah-policie-na-czechteku>, 17. 8. 2011.

objednávku lze těžko dokázat a já se o možné motivy a spekulace pokusím pomocí citací rozhovorů s hlavními představiteli zásahu.

Ministr vnitra Bublan vyvrátil politickou manipulaci ze strany premiéra a vyjádřil se o přípravě zákroku: „*Policie se připravovala již dlouho a určitě nejednala pod tlakem výroku pana Paroubka. Rozhodnutí, že se bude postupovat razantně, padlo již dávno, v souladu s úmyslem zabránit nezákonnému jednání, a aby se takováto akce u nás již neopakovala*“⁹³. Pokud vysoký představitel vlády jako ministr vnitra prohlásí, že už tu bylo dávno rozhodnutí o razantním postupu a cíli zásahu, aby se tato akce už neopakovala, jde tedy o účelové zaměření zásahu a také zastrašení nebo výhrůžku vůči určité sociální skupině.

Premiéra Paroubka a ministra vnitra Bublana považuji za politické podnikatele, protože měli velký vliv na intenzitu a formu kolektivního násilí. V tomto případě podle mě političtí podnikatelé usilují o rozpojení skupin, tedy většinové společnosti a subkultury „technařů“. Násilí vyvolávají pomocí připomenutí hranic mezi skupinami atd. (viz. 4.1.).

Je to vidět na názoru Jiřího Paroubka na tuto subkulturu: „*S tvrdým jádrem inspirátorů technoparty jsou trpké zkušenosti v celé Evropě. Žádné tančící děti to nejsou... Toto jádro tvoří nebezpečně posedlí lidé s anarchistickými sklony, přitom mezinárodně propojení. Provokují masivní, alkoholem a drogami přiživované silácké demonstrace proti pokojné společnosti... K tomu připojme terorizování obyvatelstva hlukem, špínou a dalšími útrapami, a to v celém okruhu sousedících obcí, jimiž tyto karavany projíždějí, o těch v přímém sousedství ani nemluvě. Přitom nutno také počítat s narušováním životního prostředí i elementární hygieny, rizika šíření AIDS, žloutenky, salmonely atp. až po zamoření celých lokalit odpadky*“⁹⁴. Političtí podnikatelé koordinují destruktivní kampaň vůči určité skupině pod záminkou reprezentace voličů za určitým účelem. Destruktivní kampaň měla poukázat na rozdíly mezi většinou a minoritou. Jsou zmíněny důvody vzniku hranic mezi oběma skupinami v podobě anarchistických sklonů, užívání nedovolených látek, hygienické návyky a možné šíření nebezpečných nemocí. Sociální vztahy, které probíhají mezi skupinami i přes hranice jsou vyjádřeny terorizováním obyvatelstva. Příběhy jsou v podobě trpké zkušenosti s „technaři“ po celé Evropě (viz. 4.2.). Je tu proto možná spojitost s blízkými volbami

---

⁹³ <http://blisty.cz/art/24388.html>, 14. 8. 2011.

⁹⁴ Paroubek, Jiří: 2. 8. 2005. „Technaři nejsou tančící děti, ale nebezpeční lidé“. *Lidové noviny*, s. 2.

a podceněním politických důsledků zásahu z pozice premiéra Paroubka, který to mohl brát za zásah proti narušitelům pořádku, a tak se zalíbit veřejnosti.

V případě intenzity zásahu se do situace zapojil během zásahu svým výrokem premiér Jiří Paroubek tak, že žádal co nejradiálnější řešení: „*Nyní je potřeba tu dálnici vyklidit. Já jsem panu ministrovi vnitra řekl, aby postupoval v tomto směru co nejrůzněji. Pokud si tam budou lehat dál na dálnici, mají je naložit do autobusu a poslat je na hranice a dostat je z republiky*“⁹⁵.

Na negativní reakce společnosti vůči zásahu reagoval kritikou vůči ministrovi vnitra a policejnímu řediteli. Paroubek vytkl ministrovi vnitra, že podcenil politické důsledky zásahu proti CzechTeku. Měl zjistit, jak budou ostatní politické strany na zásah reagovat. Paroubek také kritizoval policii, že špatně komunikovala s veřejností⁹⁶.

Ministr Bublan se snažil vyvrátit možné politické vměšování v rozhovoru, ve kterém uvádí: „*Taktika zásahu byla stanovena dávno předtím. Ta situace se tam řešila pod dozorem státního zástupce, který žádné politické vměšování nemohl připustit*“⁹⁷. Ministr se snaží možné politické vměšování a ovlivňování zásahu vyvrátit přítomností znalce práva, který měl situaci analyzovat, a policie měla postupovat podle jeho odborných závěrů.

Státní zástupce v Tachově Zbyněk Eger však popřel jak slova ministra Bublana, tak i premiéra Paroubka z 30. července, kdy premiér taktéž oznámil, že zásah proběhl na pokyn státního zástupce. Eger prohlásil, že státní zástupce nemůže rozhodnout o policejním zásahu a navíc řekl, že jeho podřízený, který spolupracoval kvůli CzechTeku s policií, nebyl v době zásahu vůbec na místě. Podle státního zástupce o zákroku rozhodl policejní velitel Jaromír Kníže, který celému zákroku velel⁹⁸.

Na politické ovlivnění tu jsou indicie v podobě názoru premiéra na subkulturu, prvky v samotném nekompromisním a účelovém postupu policie, nepravdivé a zkreslující informace ze strany policie České republiky i vládních politiků a hlavně výroky o intenzitě a předem rozhodnutém postupu a cíli. Premiér Paroubek udělal určité politické rozhodnutí během zásahu tím, že pověřil svého podřízeného k určité intenzitě postupu. Ten to popřel faktem, že u zásahu byla předem rozhodnuta intenzita postupu

---

⁹⁵ <http://www.novinky.cz/clanek/61883-czechtek-paroubek-naridil-razantni-zasah.html>, 26. 8. 2011.

⁹⁶ http://zpravy.idnes.cz/domaci.aspx?r=domaci&c=A050821_144744_domaci_miz, 26. 8. 2011.

⁹⁷ Bublan, František: 1. 8. 2005. „Vyjádření Paroubka policii pouze utvrdilo, aby postupovala razantně“. *Právo*, s. 3.

⁹⁸ <http://www.novinky.cz/domaci/61980-o-zasahu-na-czechteku-rozhodla-jen-policie.html>, 25. 8. 2011.

a cíl. Cíl zásahu, neopakování akce určité subkultury a vymezení premiéra vůči této subkultuře mívá určitý důvod, na který poukazuje Tilly v teorii o politických podnikatelích. Důvod spojují s premiérovou mediálně známou ráznou osobností, blízkými volbami a jeho programovou prioritou udržet pořádek. Řešení zásahu policí se shoduje s žádostí premiéra na ministra vnitra a nezáleží na tom, jestli šlo jen o dílčí část zásahu, ale je tu spojitost i se samotným průběhem a intenzitou zásahu.

5.3.8. Politické důsledky

Policejní zásah vyvolal protesty a rozdělil českou společnost a politickou scénu. Policejní zásah vyvolal soupeřivou politiku, byly vzneseny kolektivní požadavky vůči vládě jak ze strany odpůrců zásahu, tak i ze strany příznivců. Kolektivní požadavky odpůrců zásahu obsahovaly objektivní vyšetření důvodů zásahu, potrestání excesů jednotlivých policistů, přijmutí vládní odpovědnosti za zásah v podobě demise ministra vnitra a popřípadě také premiéra⁹⁹.

Vzniká iniciativa Policejnístát.cz, která má zastupovat a koordinovat protestní hnutí, ale freetekno komunita se v ní neangažuje. Tato iniciativa shromažďuje důkazy o nepřiměřenosti zásahu a organizuje protestní demonstrace v Praze a dalších městech, kterých se v prvních dnech zúčastní několik tisíc lidí. Občanské sdružení Podněty zprovoznilo online petici, která žádá důsledné vyšetření policejní akce a podepsalo ji 6510 občanů. Za demonstranty se postavily i známé osobnosti jako bývalý disident senátor Jaroslav Štětina, vládní zmocněnec pro lidská práva Svatopluk Karásek, aktivista Stanislav Penc, senátor Martin Mejstřík a další. O zprostředkování komunikace mezi vládou a protestujícími se neúspěšně pokusil i exprezident Václav Havel (Ledabyl, 2007: 66).

Prezident Klaus se sešel s ministrem vnitra Bublanem 8. srpna a prohlásil, že s ním vláda nekomunikuje ohledně dotazu, proč postupovala policie proti CzechTeku tak tvrdě. Znovu požádal vládu prostřednictvím ministra vnitra, aby mu vysvětlila náležitosti policejního zásahu¹⁰⁰.

Pro politické strany zvláště Stranu zelených a ODS se stal CzechTek politickým tématem. Pro Stranu zelených byla sociální skupina protestujících potenciální zdroj voličů. ODS kritizovaná za účelovou snahu o získání politických bodů se zaměřila přes

---

⁹⁹ http://zpravy.idnes.cz/domaci.aspx?r=domaci&c=A050806_100212_domaci_ton, 25. 8. 2011.

¹⁰⁰ http://zpravy.idnes.cz/domaci.aspx?r=domaci&c=A050808_130042_domaci_bih, 15. 9. 2011.

svého stínového ministra vnitra Ivana Langera na kritiku nepřiměřenosti zásahu¹⁰¹. ODS se prezentovala spíše aktivitou pravicového senátu, který zásah odsoudil po projednání na výboru i plénu a navíc žádal o posouzení změny systému kontroly policie¹⁰².

Ministr vnitra Bublan navrhl novelu shromažďovacího zákona, která by dala obcím možnost rozhodovat o povolení pro jakékoliv shromáždění. Obce by měly možnost odůvodnit nesouhlas jen ochranou veřejného pořádku nebo majetku. Návrh zákona by tak směřoval k omezení občanských svobod v podobě omezení všech podobných akcí¹⁰³.

5.3.9. Zhodnocení

Zárok na taneční akci klasifikuju ze strany policie jako neetický. Podle mých zdrojů bylo dopředu rozhodnuto o strategii zabránění při konání této akce. Vypovídají o tom prvky mocenské komunikace, nepřiměřené použití donucovacích prostředků, využívání zkreslených informací a zavádějící výroky vymezující se vůči této subkultuře ze strany politických aktérů. Nešlo o vyhodnocení legality této akce, nýbrž o neopakování a ukončení tohoto festivalu. V minulosti byl také tlak na policii a vládu ze strany opozice, státních zástupců a hlavně ztěžujících si obyvatel, kvůli nečinnosti státních orgánů při konání nelegálních CzechTeků. V případě CzechTeku šlo tedy o násilí jako prostředek k donucení jiné sociální skupiny, za cílem znemožnění vykonávat něco, co skupina chce i v budoucnu. CzechTek bych podle Tillyho druhů kolektivního násilí přirovnal ke koordinované destrukci, ale bez odstranění osob a statků nebo k přerušnému vyjednávání jako vládní represí.

---

¹⁰¹ http://www.cdk.cz/tp_i.php?pg=clanky&cl=274, 15. 9. 2011.

¹⁰² http://www.bbc.co.uk/czech/domesticnews/story/2005/08/050806_tyden_v_cr.shtml, 18. 9. 2011.

¹⁰³ http://zpravy.idnes.cz/domaci.aspx?r=domaci&c=A050807_133539_domaci_nad, 18. 9. 2011.

Závěr

Mým cílem v bakalářské práci bylo klasifikovat prvky sporných policejních zásahů od roku 1993 do současnosti, a na jejich základě určit míru demokracie a schopnosti vládnout v České republice. Tím také poukázat na úroveň policejního kolektivního násilí v časových etapách České republiky v závislosti na Tillyho typologii. Zvolil jsem postup analýzy prvků ovlivňujících nebo objevujících se v policejních zásazích. V první řadě jsem definoval faktory ovlivňující výskyt násilí v policejní práci a určil typologie. Poté jsem definoval institucionální nastavení a praktické problémy vyšetřování policejní kriminality a základní vývoj systému policejního orgánu.

Na základě provedené analýzy a rozdělení prvků do kategorií u policejních zásahů jsem posoudil míru přiměřenosti použití donucovacích prostředků, možné příčiny vzniku násilí a podobu komunikace. Poukázal jsem na problémy policejních zásahů a následného vyšetřování v rámci legislativy a také praxe.

V případě použití donucovacích prostředků jsem zjistil těžkou klasifikaci zásahu jako celku, protože se skládá z většího počtu dílčích momentů a je také těžké odhadnout hranici intenzity použití donucovacích prostředků. Příkladem může být využití vodního stříkače na CzechTeku.

Při určení míry demokracie a schopnosti vládnout v ČR jsem rozdělil analyzované prvky podle vyššího či nižšího působení na tyto míry, což mělo v těchto intencích ukázat pozitiva a negativa tohoto demokratického státu. Rozdělení zkoumaného období na etapy ukázalo odlišnosti mezi nimi v prvcích policejních zásahů, změnách v politice vlád a vývoji systému policie. Každý tento odlišný vliv na míru demokracie a schopnost vládnout v dané etapě jsem zohlednil v zařazení do grafů. Ukázal se rozdíl mezi určením kolektivního násilí a policejního kolektivního násilí podle Tillyho typologie. Úroveň kolektivního násilí se má snižovat v demokratickém režimu s vyšší schopností vládnout. U policejního násilí jsem však musel zvýšit úroveň násilí u některých etap, a to kvůli vlivu vyšší schopnosti vládnout podle Tillyho typologie. Celkově hodnotím Českou republiku jako demokratický stát s určitými problémy u míry demokracie v intencích pomalého vývoje legislativy i samotného policejního orgánu.

U analýzy CzechTeku se mi podařilo určit záměr ze strany policie, a na základě příčin vzniku konfliktu jsem zásah klasifikoval jako politicky ovlivněný a účelový. Tuto klasifikaci jsem postavil na základě shrnutí takových prvků, jako jsou mocenská

komunikace, intenzita použití donucovacích prostředků, výrok premiéra v průběhu zásahu o intenzitě zákroku, vymezení vůči této subkultuře a manipulace s informacemi. Na CzechTeku podle mě došlo k využití násilí jako prostředku donucení jiné sociální skupiny s cílem znemožnění opakování této akce.

Celkově si myslím, že jsem poukázal na provázanost prvků samotných policejních zásahů s nastavením a podobou systému policejního orgánu.

V práci se mi nepodařilo sjednotit a správně analyzovat více prvků. Některé analýzy mě zklamaly nedostatečnou typologií a neaktuálností použitých teorií. Vzhledem k omezujícímu rozsahu práce jsem se nemohl věnovat analýze veškerých podstatných faktorů, a tudíž jsem nemohl dosáhnout podrobnějšího pochopení určitých spojení.

Určení míry demokracie a schopnosti vládnout v etapách vládnutí od roku 1993 do současnosti je nedostatečné v počtu analyzovaných zásahů na úkor podrobnější analýzy CzechTeku a dokázání jeho ovlivnění ze strany politických aktérů. Míra demokracie a schopnosti vládnout není také dostatečně podložena politickou situací jednotlivých etap po roce 1993, a je založena spíše na problémech systémových prvků policie a jevech doprovázejících policejní zásahy. Správnému zařazení České republiky do Tillyho typologie v určení úrovně násilí podle míry demokracie a schopnosti vládnout musí předcházet vytvoření komparace většího vzorku států, která bude založena na početním grafu policejních kolektivních zásahů. Tillyho typologie by musela být více specifikována v početní klasifikaci úrovně násilí. Jaký počet by pokládala za nízký, střední nebo vysoký. Následné zařazení úrovně policejního kolektivního násilí u České republiky do Tillyho typologií nebylo dostatečně průkazné a podrobné jak jsem si představoval.

Pro určení úrovně policejního kolektivního násilí neexistuje žádný konkrétní postup, tudíž je každý, kdo se jí chce zabývat, nucen vytvořit si svůj vlastní. Já jsem ve své práci použil graf kolektivního násilí Charlese Tillyho, do nějž jsem podle svého uvážení dosadil prvky z policejních zásahů, které dle mého názoru ovlivňují zkoumanou míru demokracie a schopnosti vládnout v ČR. V důsledku zohlednění policejních zásahů v tomto grafu, dochází k navýšení úrovně násilí oproti Tillyho grafu. Docházím tak k závěru, že pokud se zkoumaný stát vyznačuje větší schopností vládnout a vyšším výskytem kolektivního násilí, jehož se zúčastňují vládní činitelé, je nutné posunout hranice klasifikace kolektivního násilí při rozlišování na nízkou, střední a vysokou úroveň.

Očekávám, že by mi mohlo být vytknuto, že část kapitoly Násilí v pojetí státu a politiky nereflektuji v praktické části práce, pro mě však měla mít spíše funkci nastínění důvodů a podoby nástrojů možných zásahů státu a politických představitelů vůči občanům.

Téma této bakalářské práce jsem si vybral, protože jsem si vždy u sporného policejního zákroku kladl otázky, z jakých důvodů došlo k takovému násilí a jestli a jak se mu dalo zabránit. Zajímalo mě vyšetřování a potrestání viníků, ať už byli z jakékoli strany. Myslím si, že informace zpracované v této práci mi pomohly rozpoznat hranice přiměřenosti zásahu a důvody, které mohly vést ke vzniku násilí.

Řešení problémů policejního násilí a s tím spojených jevů v případě České republiky vidím v uplatnění pilířů nastíněných v reformě 2008 (viz. příloha č. 2). Pokud bude systém ČR postavený na dostatečném vzdělávání policistů v oblasti lidských práv a policejní etiky, dobrém personálním výběru policistů, zajištění motivujícího prostředí a kvalitních prostředků k práci, nastavení podrobné legislativy, na řízení kvalifikovanými důstojníky, na dostatečné vnitřní a vnější kontrole a vyšetřování policistů, a na vyřešení dalších systémových problémů, mohlo by to vést k eliminaci podezření z ovlivnění a zneužití policie vládními představiteli, a v mnoha případech by se předešlo případným excesům ze strany policistů. Své názory a závěry, k nimž jsem v průběhu vypracovávání své bakalářské práce dospěl, však nepovažuji za obecně a trvale platné.

Seznam literatury

Alan, J. - Petrusek, M.: 1994. *O zlu, agresí a násilí*. In: Gál, F. *Násilí*. EGEM: Praha, s. 84-93.

Arendtová, H.: 1995. *O násilí*. Oikoyomenh: Praha.

Bílek, P.: 2003. *Demokratický právní stát ve světle práva na bezpečnost*. Policejní akademie ČR: Praha.

Bílek, P. - Zoubek, V.: 2001. *Právní stát a policie*. Český helsinský výbor a Policejní akademie ČR: Praha.

Candigliota, Z. - Foukalová, K. - Kopal, J.: 2010. *Jak si počínat v kontaktu s policistou a strážníkem. Policejní právo v otázkách a odpovědích*. Liga lidských práv: Brno.

Dufková, I. - Zlámal, J.: 2005. *Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. SPŠ MV v Praze: Praha.

Dvořáček, Z.: 2007. *Právní základy veřejného pořádku*. ARMEX PUBLISHING: Praha.

Filák, A.: 2009. *Zákon o policii České republiky*. Police History: Praha.

Frontiers, J., R.: 2003. *Ghettos. State Violence in Serbia and Israel*. University of California Press: Berkeley.

Herzogová, Z.: 2003. *Policejní etika*. Vlastním nákladem: Praha.

Kean, J.: 2004. *Violence and Democracy*. Cambridge university press: Cambridge.

Kopal, J. - Prokop, M. - Veselý, M.: 2001. *Zpráva o násilí*. Ekologický právní servis: Brno, s. 12-13. Dostupné na: <http://www.eps.cz/php/eps.data/data.down/oph-sbornik-cz.pdf>.

Ledabyl, O.: 2007. *Politizace a sekuritizace techno kultury v ČR: Diplomová práce*. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií: Brno. Vedoucí diplomové práce doc. JUDr. PhDr. Miroslav Mareš, Ph.D.

Macek, P. a kol.: 2001. *Bezpečnostní služby*. POLICE HISTORY: Praha.

Madar, Z. a kol.: 2002. *Slovník českého práva. 3. rozšířené a podstatně přepracované vydání*. Linde: Praha.

Mates, P. - Škoda, J. - Vavera, F.: 2001. *Veřejné sbory*. Wolters Kluwer: Praha.

Matoušková, I. - Spurný, J.: 2005. *Komunikačně náročné situace v policejní praxi*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk: Plzeň.

Nesvadba, P.: 2009. *Policejní etika*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk: Plzeň.

Prorok, V. - Lisa, A.: 2011. *Teorie a praxe řešení politických konfliktů*. GRADA publishing: Praha.

Řezáč, J.: 1998. *Sociální psychologie*. Paido: Brno.

Salvet, L.: 2011. *Kriminalita policistů České republiky*. Linde: Praha.

Spurný, J.: 1996. *Psychologie násilí*. EUROUNION: Praha.

Škop, M.: 2006. *Právo a násilí. Vybrané teorie vztahu práva a násilí*. Masarykova univerzita: Brno.

Tilly, Ch.: 2006a. *Politika kolektivního násilí*. Slon: Praha.

Tilly, Ch.: 2006b. *Regimes and Repertoires*. The University of Chicago Press: Chicago.

Urbanová, M.: 2006. *Systémy sociální kontroly a právo*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk: Plzeň.

Zoubek, V. - Bílek, P.: 2001. *Lidská práva a policie*. Policejní akademie ČR: Praha.

Internetové zdroje

www.bbc.co.uk

www.blisty.cz

www.brnensky.denik.cz

www.cdk.cz

www.cvvm.cas.cz

www.denik.cz

www.eps.cz

www.idnes.cz

www.ihned.cz

www.jirisoler.tripod.com

www.kozy.cz/lp/policie/index.htm

www.llp.cz

www.mkc.cz

www.mostecky.denik.cz

www.most.ecn.cz

www.novinky.cz

www.ochrance.cz

www.radio.cz

www.revuepolitika.cz

www.tn.nova.cz

www.urna-rokycany.wz.cz

www.viaiuris.cz

www.vlada.cz

www.youtube.com

www.zpravodajstvi.ecn.cz

Prameny

Bublan, František: 1. 8. 2005. „Vyjádření Paroubka policii pouze utvrdilo, aby postupovala razantně“. *Právo*, s. 3.

ČTK podala trestní oznámení na policisty, kteří zbili fotografa. ČTK. 28. 5. 1997.

Paroubek, Jiří: 2. 8. 2005. „Technaři nejsou tančící děti, ale nebezpeční lidé“. *Lidové noviny*, s. 2.

Sbírka zákonů ČR.

Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky.

Resumé

This Bachelor thesis deals with the collective police violence in the Czech Republic after 1993 to the present. The work is about the legitimacy and legality in the elements of police interventions, in which they appear and are influenced by them.

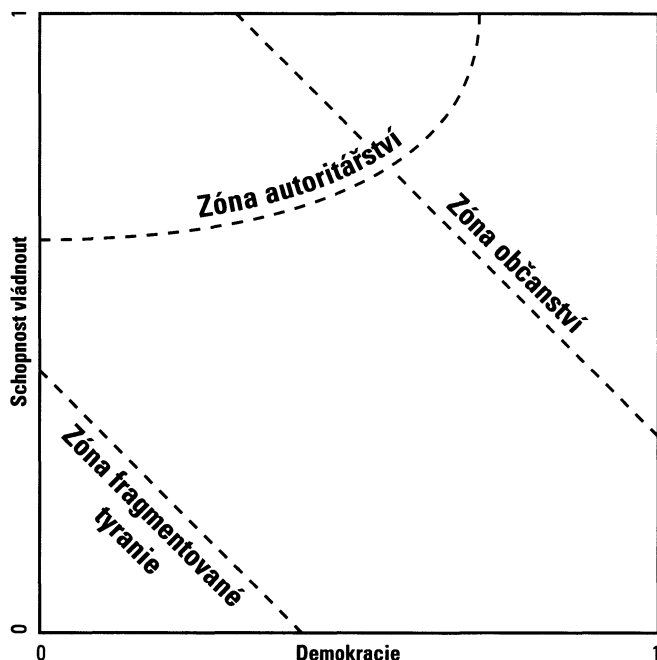
In the theoretical part when describing the classifications and forms of collective violence dependent on the degree of democracy and the ability to rule I come from the analytical apparatus of Charles Tilly, which is used as a theoretical tool for describing and classifying individual elements of the problem.

In the practical part the work deals with the analysis of several famous cases of police violence during the years 1993 to 2011 and in particular includes a thorough description and analysis of the police intervention in the event CzechTek 2005. During the analysis of this police action I came to the conclusion that the action included most negative elements of the theoretical apparatus of work and that it was an unethical and disproportionate interference influenced by political actors. This event became an example of an inappropriate police action.

The examined period was divided into different stages and those were classified according to Tilly's typology, including the charts, where it is shown how the degree of democracy and ability to rule can influence collective violence.

Přílohy

Graf č. 1: Typy režimů podle Tillyho (Zdroj: Tilly, 2006a: 51)

Příloha č. 1: Základní pilíře reformy policie ČR, jejíž právní základ tvoří zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR a tzv. změnový zákon č. 274/2008 Sb. (Zdroj: <http://wiki.aktualne.centrum.cz/policie-cr/>)

- I. Působnost a pravomoci policie a dalších subjektů při zajišťování vnitřní bezpečnosti státu - snaha o omezení "nepolicejní" činnosti policie a jejich převedení na další subjekty
- II. Územní členění a organizační struktura - zlepšení vztahů policie s veřejností, úprava územního členění policie a spolupracujících úřadů a jejich vzájemné spolupráce
- III. Nové ekonomické postavení policie - cílem je dosažení větší ekonomické samostatnosti
- IV. Vnitřní a vnější kontrola - nastavení účinných kontrolních mechanismů, vnitřních i vnějších, včetně možnosti zavedení mimoresortního kontrolního útvaru

V. Vzdělávání policistů

VI. Služební zákon - práce s lidmi - zeštíhlení a zpřehlednění vedoucích pozic, systematizace služebních a pracovních míst

VII. Projekt P1000 - obnovení a zvýšení důvěry veřejnosti v policii, modernizace služeben a podobně

VIII. Nová struktura neuniformované policie - zřízení Národního kriminálního úřadu Policejního prezidia ČR, odstranění duplicit v činnosti různých útvarů, elektronizace trestního řízení a zřízení analytických pracovišť kriminální policie

IX. Elektronizace práce

X. Debyrokratizace - nahrazení nepřehledných interních předpisů jednoduchým a přehledným souborem, nevyužívání statistik jako hodnotícího kritéria

Tabulka č. 1: Vývoj trestné činnosti policistů od roku 1993 do roku 2009; (Zdroj: Salvat, 2011: 25)

Období	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet objasněných skutků trestné činnosti	376	355	321	374	287	373	438	603	665	453	499	325	284	228	254	344	335
Meziroční změna v %	9,2	-6,3	-10	17,1	-22,8	29,9	17,0	37,7	10,1	-46,9	22,2	-45,7	-12,6	-19,7	11,4	35,4	-3,2
Počet pachatelů - policistů objasněných trestných činů	288	276	270	305	245	306	345	389	468	444	427	327	262	204	238	253	264
Meziroční změna v %	5,7	-4,2	-2,3	13,0	-20,1	24,7	13,2	20	-4,9	-5,1	-3,8	-23,4	-19,9	-22,1	16,6	6,3	4,2
Počet objasněných trestných činů na 1000 policistů	8,6	7,6	7,1	8,5	6,4	8,3	9,7	13,1	14,5	9,8	12,6	6,8	6,2	4,9	5,7	7,9	7,8

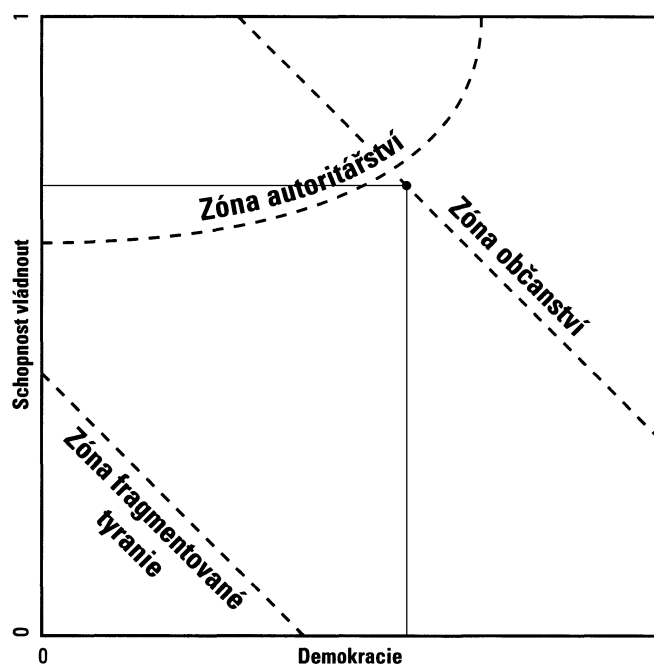
Tabulka č. 2: Kriminalita policistů podle trestných činů za období roků 2002-2009
(Zdroj: Salvat, 2011: 39)

Název trestného činu	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Vražda	0	3	1	0	1	0	0	0
Loupež na finančních institucích	0	1	0	0	1	0	0	0
Loupeže ostatní	0	2	12	2	1	1	2	6
Násilí na veřejném činiteli mimo policisty	0	0	0	0	0	1	0	0
Násilí na veřejném činiteli - policistovi	0	1	1	1	1	1	1	0
Úmyslné ublížení na zdraví	16	26	13	9	11	11	9	16
Braní rukojmí	0	0	0	0	1	0	0	0
Nebezpečné vyhrožování	5	3	5	3	5	4	4	3
Vydírání	13	11	7	3	1	1	5	11
Omezení a zbavení osobní svobody	0	0	0	1	0	0	1	2

Příloha č. 2: Tillyho zařazení států do typologie; (Zdroj: Tilly, 2006a: 55)

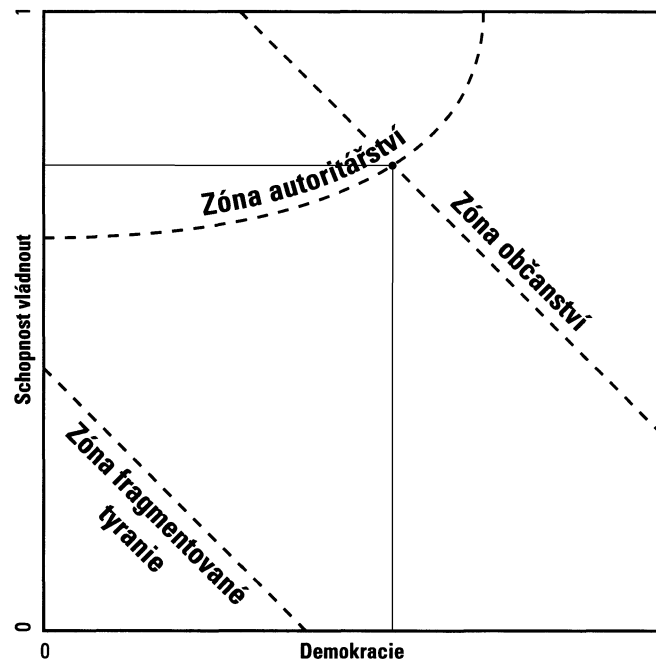
- nedemokratické s vysokou schopností vládnout – Čína, Írán;
- nedemokratické s nízkou schopností vládnout – Somálsko, Kongo;
- demokratické s vysokou schopností vládnout – Německo, Japonsko;
- demokratické s nízkou schopností vládnout – Belgie, Jamajka.

Graf č. 2: Etapa 1993 – 1998; (Zdroj: Tilly, 2006a: 51)

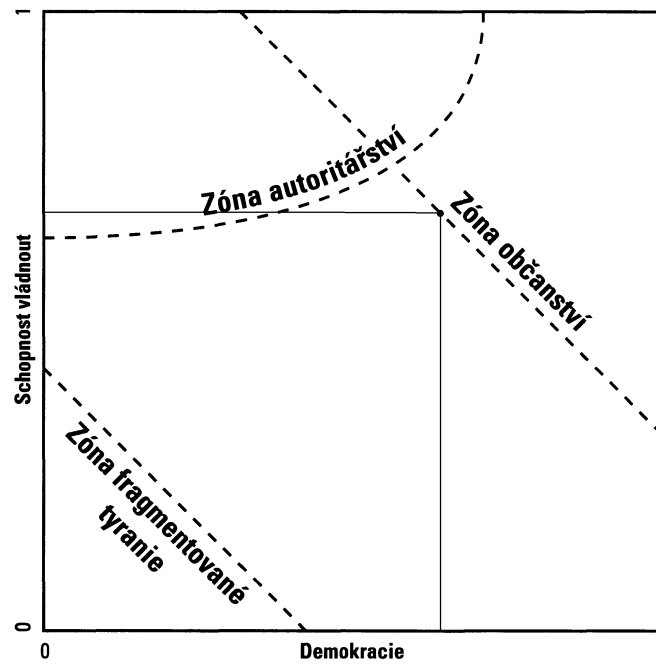

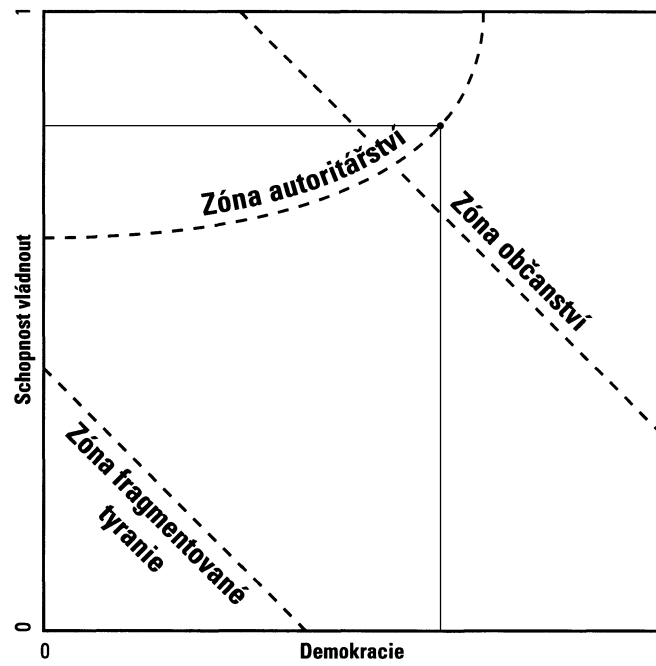
Graf č. 3: Etapa 1998 – 2002; (Zdroj: Tilly, 2006a: 51)

Graf č. 4: Etapa 2002 – 2005; (Zdroj: Tilly, 2006a: 51)

Graf č. 5: Etapa 2005 – 2006; (Zdroj: Tilly, 2006a: 51)

Graf č. 6: Etapa 2006 – 2011; (Zdroj: Tilly, 2006a: 51)

